

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGEN DEN 15 AUGUSTI 1915.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖG

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELIN WAGNER.

☞ Bortom krigslarmet. ☜

Berliner Ill. Gesellschaft.

DET ÄR EN SALLSAM ODETS skickelse att krigaren, som i tjänst måste ägna sig åt konsten att döda, som får uthärda öfvermänskliga strapatser och spänna sina krafter till det yttersta, att denne krigare som konvalescent nödgas ägna sig åt de fredligaste af alla sysselsättningar, åt ett arbete, lämpadt för kvinnohänder. Skottet, som fäller honom till marken, de timmar han tillbringar i sitt blod på slagfältet, de lidandesfyllda dygnen på sjukhuset — allt detta afskär likt

en mörk dal soldalens lif från konvalescensens. Nyss kastade han handgranater, nu en kvinnas lärjunge, öfvar han sig med korgflätning. Nyss stormade han med bajonetten fiendens skyttegraf, nu följer han med stickeln noggrant mönstret på sitt första arbete i träskärning.

Vår bild är hämtad från ett konvalescenthem i Potsdam, ett af de många, där de från sjukhusen utskrifna soldaterna omhändertagas. Det gäller icke blott att läka deras kroppar så långt möjligt, utan också att bota öfver-

ansträngda nerver och sjuka sinnen. Och för detta ändamål är intet bättre än sysselsättning och inlärande af nya färdigheter, hvilka kräfva den sjukas hela uppmärksamhet. I vissa fall tjänar undervisningen ett praktiskt ändamål, nämligen att ge konvalescenten ett medel till framtida försörjning, sedan han blifvit oförmögen att fortsätta sitt forna yrke. Skolor för konvalescenter finnas också, där de få öka sin bildning och inhämta den tyvärr för många så nödvändiga konsten att skriva med vänster hand.

VID ETT GENOMGAENDE AF DET af det nya tryckta material till Fredrika Bremers historik, som tillkommit efter den stora biografien af Esselde och Sigrid Leijonhufvud, fann jag att detta nya inte så mycket var af litteraturhistorisk som af personhistorisk betydelse. Dessa båda områden äro naturligtvis, då det gäller henne, liksom skönlitterära författare i allmänhet, mycket svåra att särskilja, men om man undantar brevet till kusinen Fabian Wrede, presidenten August von Hartmansdorff och Lars Johan Hierta, så rör det sig här nästan uteslutande omkring de mest privata saker. Jag gör här en axplockning ur brefven till de båda sistnämnde, af hvilka de till Hartmansdorff förut aldrig varit tryckta.

Minst förtroligt ställer sig förhållandet till Hierta, som var hennes förläggare och med hvilken hon mest brevväxlat i affärssaker. Med undantag af "Grannarna", som utkommit hos Schmidt & C:o i Kristianstad, samt de båda mindre kända arbetena "Midsommarresan" och "Ett blad från Rhenstranden" på C. A. Bagges förlag, hade Hierta förlagat alla de s. k. "Nya teckningarne ur hvardagslivet". 1853 inköpte han f. ö. Årsta från Fredrika Bremer och hennes mor. Hon var enligt uttalande i ett brev af 1846 så nöjd med Hierta som förläggare, att hon icke ville byta, fast anbud om drygare honorar från andra håll blifvit henne gjorda. "Trygghet med afseende på ärlighet, pålitlighet, grannlagenhet i affärer är för mig det viktigaste." Hierta hade också en gång (1847) på ett för henne mycket förmånligt sätt förmedlat uppgörelsen angående ett engelskt honorar. Och redan 1844 känner hon sig stå honom tillräckligt nära för att inför honom gråla öfver den liberala pressens förhållande till regeringen, men också komplimentera honom för den "mera moderata ton", som så fördelaktigt utmärkt Aftonbladet under senare år.

"Förlåt denna opåkallade opinionsyttring", slutar hon brevet, "och se däruti endast: kärlek till mitt fosterland, tro på en lika kärlek hos den jag skrifver till, känslan af vikten af hans verksamhet för detta älskade land samt — önskan att icke ha orätt mot dem som i senare tid visat mig mer än ett prof af välvilja och godhet". Ett par långa bref af Hierta, af hvilka åtminstone det förra är från 1848, ha förut varit tryckta i de Själfbiografiska anteckningar af Fredrika Bremer, som ett par år efter hennes död utgafvos af hennes syster. Hierta hade tydligen känt sig en smula tveksam inför författarinnans hållning mot den radikala åskådningen i manuskriftet till romanen Syskonlif, som han fått till genomläsning, men hon försäkrar honom, att hon inte hade åsyftat hans åsikter, på samma gång som hon vidlyftigt och under åberopande af Hegel talar för uppbyggande af en liberalism på kristen grund. Det första brevet slutar med orden: "Huru än Ni må blifva stämd mot mig, så skall jag förblifva och såsom hittills mot Era ovänner stå som Er vän.

Fredrika Bremer."

Presidenten August von Hartmansdorff, den radikale högermannen, som han väl nu för tiden skulle kallats, originell och karaktärsfast nog att som politiker alltid gå sina egna vägar och därför nästan bokstafligen sten-

kastad af Stockholmsmobben och sedan sviken af Riddarhuset — hörde till Fredrika Bremers umgängesvännar. Genom hennes brev till Malla Silfverstolpe veta vi, hur trofast hon infann sig hos familjen just under orosdagarna 1848. Det enda otryckta jag lyckats komma öfver af alla hennes bref, utgöras af de bref till honom och hans fru, som nyligen med hans kolossala brefsamling hamnat på Riksarkivet. De vittna om ett ganska flitigt umgänge mellan familjerna. Presidenten lånar henne tidningar och böcker, och hon skickar honom en burk sockerlingon, som hon själf syltat. Hon tackar honom en gång för hans omlänksamma, oförtjänta godhet. "Den är mig som sol i hjärtat, en verklig himlamat." Ett långt brev af den 15 maj 1849 börjar hon med följande ord, skrifna med runor:

Gode Forsete ("försittare" = president, eljest rättvisans gud, Balders son), och fortsätter därpå:

"Sedan jag med ofvanstående gifvit min bästa President en profbit på mina framsteg i isländska språket samt i runskrift — — — skyndar jag att tacka för — — — den intressanta biografiska teckningen af Södermark." Och så följer en liten bit med Fredrika Bremers egna intryck af den målare, som gifvit oss den ungdomligaste och mest idealiserade bild af henne själf, den som utan tvifvel inspirerat Carl Larsson:

"Hans död var mig så oväntad och smärtsam. Han var så full af lif, så lefnadslustig, då jag besökte honom, ett par dagar före min afresa. Han hade nyss begynt med en ny medicinsk behandling, och var full af hopp att ännu kunna bli bättre; han led nu af tandvärk, men ansiktsfärgen var frisk, och sinnet så friskt, så modigt, så fullt af ifver och glädje i den konst han öfvade och lefde i. Ack! Han kunde så skönt och rikt lefvat länge ännu. Och likväl — kunde han äfvenså skönt nu dö. Han hade uppnått den punkt i sin konst, som han sökt och sträfvat efter, han kände sig mästar öfver färgen och formen, öfver det tekniska, han kunde fritt öfverlämna sig åt andens ingifvelser; — den lycklige! Han såg växa upp med kraft och egendomlig talang de två unga konstnärer han danat. Hans son målade i rummet bredvid hans, och fadern kunde med fadersstolthet säga: "Han är i många delar öfver mig".

Han såg i sitt rum Troilis sista taflor, sända hem från Rom och sade: "Den förb. pojken! Jag vet inte hur det är, men när jag ser på dessa så — — valnas jag i ögonen." — Den lycklige! Väl kunde han dö. Och likväl skulle jag ej rätt kunna trösta mig öfver hans död, om jag ej med full öfvertygelse kunde säga med en af mina vännar, som efter Södermarks död tillfrågades: "Hvad gör väl Södermark nu?" — "Han målar."

Det brev till Hartmansdorff, som innehåller denna älskvärda teckning af Södermark, är dateradt Köbenhavn, men meddelar, att hon så lefvat i förströelser, att hon inte hinner med något långt brev om Danmark och danskarna. Som "brefdragare" begagnar hon emellertid själfve H. C. Andersen, som hon kallar "en af de älskvärdaste och angenämasste människor" hon känner och som hon hoppas skall lära känna Sverige genom Hartmansdorff, då han nu skall resa öfver dit. "Marie skall — det är jag viss på —

efter att ha sett honom något mera, icke blott tycka om, men äfven hålla af honom, och Presidenten skall icke tycka illa därom", försäkrar Fredrika. Andersen meddelar mycket riktigt i "Mit Livs Eventyr", att Fredrika Bremer varit outröblig att skriva brev för honom till svenska vännar, men nämner icke särskildt Hartmansdorff bland den mängd folk han i Stockholm kommit i beröring med.

Slutligen vill jag ur brefven till Hartmansdorff meddela ett litet fosterländskt utbrott, som nu likaväl som då har sin aktualitet. Det är ur ett brev af den 21 februari 1844, då H. hade skickat henne en biografi öfver Berzelius:

"Sammanställningen mellan Karl XII, Linné och Berzelius är ny, slående och för mig alldeles förtjusande. Ty hvad kan man ej hoppas af ett folk, som, nästan dignande på slagfältet, under blodiga lagrar kan samla sig i det stilla, det djupa, och uppstiga för att räcka världen frukten af nya, fredliga eröfringar i vetenskapens palmer; som öfverger krigets spira blott för att fatta fridens och genom den fortsätta den andliga befrielsens gudomliga verk. Att tillhöra ett sådant folk är en stor välsignelse och en stor kallelse. Så har jag känt det allifrån min barndom. Lycklig den, som kan tjäna det med kraft, och i dess tjänst väl använda sitt gifna pund!"

På färd mot hafvet.

Af ARTUR MÖLLER.

FARLEDEN BÖRjade vidga sig, och ångaren gled ut mot hafvet.

Det var i midten af maj, vid åttatiden på morgonen, vårens och morgonens friskhet låg ännu öfver de kala stränderna. En ljum, knappt märkbar bris hade begynt släta ut deras spegelbilder, och kom i stället vattenvidden att glittra som ett ofantligt blått siden, tätt besatt med tallösa paljetter.

Efter ångaren kretsade en svärm af måsar; deras hvita vingslag blixtrade i solskenet, och deras gälla pi-u, pi-u skuro glupskt och lifsbegärligt genom stillheten.

På däck befunno sig endast två passage-rare. Det var två medelålders män, som slagit sig ned på soffan utanför rökhytten; den ene höll sin hatt i handen och lät luffdraget spela genom sitt hår, som hade föta silfverstrimmar i det svarta, men ännu var tätt och vågigt. Han hade en djup rynka mellan ögonbrynen, ögonlocken voro tunga och blåsvälda som af nattvak. Det fanns äfven vid munvinklarna ett grubblardrag, som tycktes motsäga den varma durklungen i hans röst, liksom i de ord han talade.

— Ah, en enda sådan morgon som denna uppväger ju hundra gråa dagar. Känner du hur tiden står stilla omkring oss. Tycker du inte det är som vi glede rakt in i evigheten med en himmelskupa öfver oss och en annan under oss!

Han öppnade sin rock som för att kunna andas friare.

— Var försiktig, sade den andre, som hade ett slutet, nästan barskt ansikte och en torr röst — våren är förrädisk.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 9.—
Halft år	3.50	Halft år	4.50
Kvartal	1.75	Kvartal	2.25
Månad	0.75	Månad	0.90

Iduns byrå o. Expedition, Mästersamuelsgatan 45.

Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9803.	Expeditionen: Riks 1646. Allm. 6147.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Högman: Riks 8660. Allm. 402.	Annonskontoret: Riks 1646. Allm. 6147.
Kl. 11—1.	Kl. 9—5.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 8659. Allm. 4304.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	Utländska annonser:
25 öre efter text.	30 öre efter text. 35 öre
30 öre å textside.	å textside. 20 % förh.
20% förhöjning för särsk. begärd plats.	för särsk. begärd plats.

Hans anmärkning gick emellertid obeaktad förbi:

— Det är som om skillnaden mellan det som varit och det som är upphäufdes. Som om det fanns minnen, inför hvilka tiden står maktlös.

De sutto båda en stund tysta och betraktade stränderna, liksom invaggade i hvar sina tankar af propellerns jämna dunk och vattnets fräsande kring ångarens skrof.

— Det finns inget landskap, så strålande hedniskt i sin nakenhet, när solen skiner på det som detta, sade den förste. — Det är slående hvad en svensk poet skrivit om det:

Eldens lidelse klädt bergen nakna
som i kärlekslek.
Och på lemman, som sitt hölje sakna,
ligger klippans hud och skiner blek.

Den slutne höjde en smula otåligt på axlarna.

— Alltid dessa antropomorfistiska bilder för att förgylla upp naturen. Som om den inte vore mycket mera imponerande i sitt eget stumma, liknöjda majestät. Se på den där runda stenen, som sticker upp som ett sälhufvud i vattenbrynet. Tänk på att långt innan den första röken från ett lägerbål steg mot himlen, långt innan den första gnistan tänades i en människohjärna, låg den som den ligger där nu. Och tusentals år sedan alla stämmor tystnat på den här planeten, skall den blänka fram och försvinna i dyningen, som inte tröttnar att slipa den — —

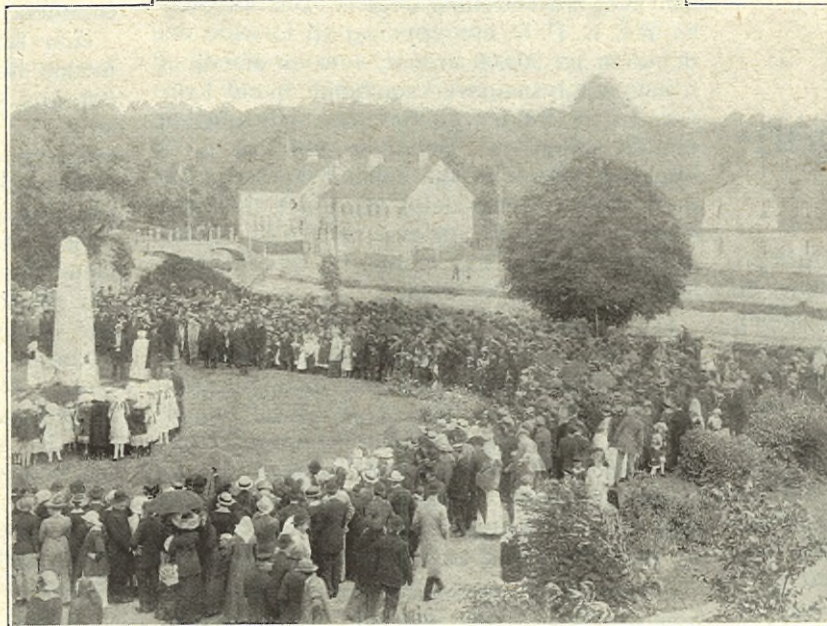
Ett leende lyste fram i vännens ögon.

— Det där grundet känner jag nog igen, må du tro. Det var nära att vi blifvit sittande på det en augustinatt. Nej, mörkt var det inte, men jag satt bara och stirrade på henne i stället för att hålla utkik för öfver. Hon var hvit som en fé i sin sommarblus, och hennes ögon stodo fulla af ömhet.

Han sträckte ut armen i riktning mot ett lågländt skär, på hvars insida en sandremsa lyste nästan orangefärgad i skydd af några stormslitna enbuskar.

— Och där, där är vår badvik! På det skäret var jag en gång på vippen att sätta lifvet till. Sjön låg hårdt på den dagen. Men jag ville ju visa mig duktig för henne, och simma rundt om. Jag fick för mycket saltvatten ned i lungorna, och när jag var midt emot den där udden, du ser där, kände jag att det började ta slut med andedräkten. Jag försökte gå upp. Men stenen var hal, sjön ref mig ut igen. Gång på gång försökte jag klamra mig fast, men skar bara sönder knäna på alla de små skarpa fångmusslorna. Till slut hade jag munnen så full af vatten, att jag inte ens kunde ropa. Då kom hon springande öfver skäret, naken som jag, och försökte räcka mig sin hand. Men jag nådde den inte. Vet du hvad hon gjorde? Hon kastade sig ned på klippan, högg tag i en buske och sträckte mot mig sin fot — sin lilla hvita ljuftva fot. När nästa våg lyfte upp mig, fick jag fatt om den, och hon drog mig upp på skäret, halft medvetslös som jag var. —

Den andre hade vänt bort hufvudet och följde med ögonen en mås, som i blixtnabbt volpigné störtade sig ned till vattenbrynet, där den blef sittande på skummet med halft hopfällda vingar som en fjäril på en blomma, och

Pehr Thomassons byst i Ronneby.

DEN ENKLA FOLKSKALD, ÖFVER HVILKEN ett minnesmärke nu affäckts i Ronneby, har en gång varit en af de mycket flitigt lästa författarne i vårt land. Och han läses ännu, skulle vi tro, bland befolkningen ute i bygderna, läses emedan hans trohjärtade bygdemålningar i all sin konstlöshet äga något friskt och omedelbart, som aldrig förfelar att göra intryck på människor. Minnesmärket — ett ståtligt monument i granit — har åstadkommits genom frivillig insamling i skaldens blekingska hembygd och har fått sin plats på en dominerande höjd i Rådhusparken. Arbetet har utförts af Sven Jönssons stensliperi i Bräkne-Hoby och reliefmedaljongen är utförd af den kände skulptören Sven Andersson. Affäckningen ägde rum under enkla, men högtidliga former och under stor tillslutning af befolkningen i såväl de kringliggande städerna som å landsbygden.

Landshöfdingen greve A. Wachmeister frambar ett tack till kommitterade och främst deras ordförande, riksdagsman Lindvall, för det intresserade arbete, som nedlagts för att få bysten rest och erinrade om Thomassons betydelse som författare. Härpå bjöd landshöfdingen täckelset falla.

En dotter till Pehr Thomasson, som bevistade högtidligheten, nedlade en krans på monumentet. (Astrid Carlie och Sigrid Lundström foto.)

det var mera för sig själf den barhufvade mumlade:

— Lycksalighetens öar — från min lyckas år!

Men nu ryckte figaren bredvid honom till som för ett rapp.

— Din lyckas år! Är det verkligen ditt allvar att du på det hela taget var lyckligare då än nu. Plågades du inte då som nu af dina nerver! Leddes du inte ofta då som nu. Blef du inte i samma misshumör när du fick söt-soppa till middagen, eller din tvätt var för hårdt stärkt!

Vännen log blekt utan att svara, men talarren återtog med samma agitatoriska hetsighet i stämman.

— Jo du skall inte försöka förneka det. Jag minns det mycket väl, min vän. Och jag minns också ett speciellt tillfälle, då vi kommit seglande med min kutter för att ta dig ut på en fisketur. Din hustru kunde inte följa med — hon måste vara hos er nyfödde — och hon bad dig bevakande att stanna hos henne. Du följde med, ja du följde verkligen med.

Den andre riktade hastigt blicken på honom som en strålkastare.

— Du skulle ha stannat?

— Jag? — Det kom en biton af förvirring, som han likväl hastigt bemästrade — det är inte frågan om mig. Hvad jag ville säga var det, att "lyckan" är ett begrepp, som vi fått ur romanerna och som saknar motsvarighet i det verkliga lifvet. Men du har alltid trott på det. Hur väl jag minns dig som gymnasist! Då fantiserade du också om lyckan. Men då låg den i en mystisk och obestämd framtid. Nu har du skjutit tillbaka den i det förflutna. Det är ett ålderdomstecken, ett betänkligt ålderdomstecken.

— Inte så betänkligt som att inte alls drömma längre, kom svaret helt saktmodigt. — Men du misstar dig i alla fall: jag var lycklig, ehuru jag kanske

inte visste det.

Den slutne skrattade torrt:

— Nå, låt gå för det — en sådan lycka står jag inte efter!

Mannen med det svarta håret och silfverstrimmorna betraktade honom tankfullt från sidan:

— Du afundas mig således inte längre? Ska vi nu gå in och äta frukost?

Iduns kvinnliga akademi.

MED ANLEDNING af att fröken Sofia Gumælius, som inom Idunakademien representerade affärsvärlden, aflidit i början af detta år, riktas härmed en vädjan till vår läsekrets att inkomma med förslag på någon svensk affärskvinna, som kan anses lämplig att intaga den ledigvordna platsen. Vidare anhåller akademien att våra läsare behagade inkomma med motiveradt förslag till pristagare för 1916, hvari angifves någon svensk kvinna, som kan anses berättigad till hederspriset, 1,000 kronor, för belönande eller främjande af någon förtjänsfull kvinnlig gärning. Förslagen torde adresseras till akademiens sekreterare med. d: Karolina Widerström, Gamla Kungsholmsbrogatan 19, Stockholm, och insändas ju förr dess hellre, senast före utgången af oktober månad.

Låf kemisktvåf
faEdra klädning
ar & kappor hos
ow och Ni blir
belåten.

Örgryte Kemiska
Tvått- och färgeri Aktiebolag Göteborg

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kople-
och Tryckpapper
samt kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

Fru Martina Bergman-Osterberg.

En hädangången banbryterska.

FRU MARTINA BERGMAN-Osterberg, som nu aflidit 66 år gammal i sitt andra hemland, England, skall sörjas uppriktigt af kvinnor i hela vårt land. Personligen var hon mycket litet känd här hemma, då hon ju haft hela sin livsverksamhet förlagd i England, och under de sista trettiofem åren endast vistats här på kortare besök, men hennes intresse för kvinnornas sträfvan efter kunskaper och utbildning och det frikostiga understöd hon gifvit, har gjort henne allmänt känd och värderad långt utöfver gymnastikens värld. Den stora framgång hon haft i sitt arbete för den svenska gymnastiken i England var tillika en sporre och en uppmuntran för unga kvinnor, som sträfvade att bryta sig en egen bana.

I Idun har vid flera tillfällen skildrats fru Bergman-Osterbergs verksamhet. Hon blef tidigt ställd inför nödvändigheten att icke blott försörja sig själf, utan äfven själf skaffa sig och bekosta sin utbildning. Hon ägnade sig först åt lärarinnekallet, efter att ha bedrifvit språkstudier i Schweiz. Efter ett par år begaf han sig emellertid till Stockholm och försökte att komma in på flera olika banor. Till sist lyckades det henne att få en anställning på Nordisk Familjebok. Efter tre år lämnade hon denna befattning för att motåta en lärarinneplats i London. Det var här som hon genom fröken Concordia Löving, som då var inspektris öfver gymnastiken vid småbarnsskolor och folkskolor för flickor, leddes in på det arbetsfält, hvilket sedan blef hennes. Fröken Löving önskade finna en efterträdare, och fröken Bergman for tillbaka till Stockholm för att på Gymnastiska Centralinstitutet utbildas till gymnast. Hon startade också efter att ha tagit sin examen år 1881 sin bana i England som Concordia Lövings efterträdare. Redan tidigt började hon utbildas gymnastiklärarinnor enligt det Lingska systemet, och år 1885 öppnade hon ett

eget institut i Hampstead. Förelaget blef en stor och varaktig framgång. Nu efter trettio år, då institutets skapare och ledare är borta, står det som medelpunkten för all svensk gymnastik i England. Man kan tryggt säga, att det är fru Bergman-Osterbergs elever, som bära upp den kvinnliga gymnastikundervisningen i England. Det var hon, som först skapade behovet af en sådan undervisning och speciellt utbildade lärarinnor att sköta den.

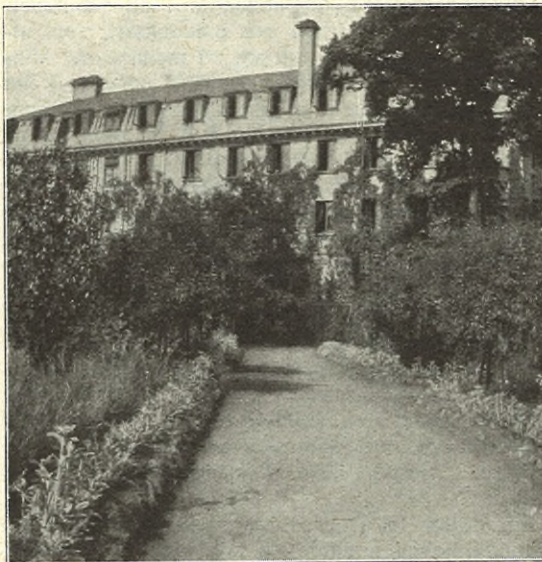
Institutet är sedan 1895 beläget i Kingsfield, Darford Heath, och om dess storslagna dimensioner och vackra omgivning ger vår bild en föreställning. Från England ingår i dessa dagar underrättelse att fru Bergman-Osterberg donerat hela sitt institut till Capeska undervisningsdepartementet, som tack-samt mottagit den storartade gåfvan.

Det kan anmärkas att hon för några år sedan erhöll ett erbjudande att sälja nämnda institut för den ansenliga summan af 30,000 pund st, men afböjde det lockande anbudet.

Genom sin släkting, fröken Signe Bergman, som under ett par år varit hennes sekreterare, stod fru Bergman-Osterberg i kontakt med den svenska rösträttsrörelsen. Det var också åt L. K. P. R. hon uppdrog att förvalta den donation på 50,000 kronor, som var afsedd att främja upplysningsverksamheten bland kvinnorna i de trakter dit föredrag och kunskap annars sällan nå. Sedan år 1911 ha ju de Bergman-Osterbergska samhällskurserna pågått årligen i olika delar af landet, mottagits med det varmaste intresse och burit skörd i nyväckt intresse hos kvinnorna för det samhälle, i hvilket de lefva.

Fru Bergman-Osterberg och hennes man, förre lektorn Edvin Osterberg i Stockholm, ha tillsammans gjort ännu en donation, nämligen af sitt sommarhem Apelryd vid Båstad, som skänkts till Fredrika Bremerförbundet att användas till en fruktodlingsskola för kvinnor. Redan i sommar arbeta vid skolan några elever, ehuru undervisningen icke torde komma i gång på allvar förrän nästa år.

I den artikel om fru Bergmans verksamhet, som för 25 år sedan stod att läsa i Idun finna vi följande rader, som då uttryckte en förmodan, men i dag innebära en visshet: "Hennes eget namn skall lefva i tacksamt minne hos det uppväxande släktet sedan hon själf skattat åt människans vanliga lott, förgängelsen, och hennes fosterland kan med stolthet räkna henne bland sina yppersta döttrar."

Fru Bergman-Osterbergs hem i Kingsfield, Darford Heath, Kent, England.

Löftet.

Af E. SCHMIDT.

INDET ÖGONBLICK AF SITT sextioåriga lif, nej, intet enda, bär fru prostinnan Malin Krabbe så tydligt inom sitt minne som den hvita och soliga söndagsförmiddag i januari, då hennes vän och syssling Magnhild Ehrnberg kommer upp till henne och lägger i hennes händer och blifvande ägo Lindgården.

Så som hon minns det — — Hur klart alltsammans — —

Där är den lilla våningen med de låga rummen vid Torggatan, förmaket med den blekta blå sammetsmöbelen, empirebyrån med den förgyllda pendylen och de antika vaserna — den storrosiga mattan med den nötta fläcken alltjämt synlig på det ställe, där Karl-Fredriks gungstol alltid gungade hemma vid Osterby — — hon minns ännu att det just är lysduken med liljemönstret, som Ella sytt, som ligger under lampan för söndagen. Ännu kan hon höra tamburklockan ringa, det tunna, välbekanta klingandet af klockan i snodden.

Hon hör Magnhilds röst ute i tamburen, medan Hanna pälsar af henne ytterkläderna, och hon går tvärs öfver rummet emot henne — — Hur hon minns henne från den januarsöndagen! Så tydligt som ginge hon i denna stund tvärs öfver den storrosiga mattan henne till mötes.

Hon var fordom lång och hög, Magnhild, men längden har sänkts af åldern, och hon går mycket böjd. Hennes högt uppstrukna hår är hvitt, kinderna magra, infallna, och ådrorna ligga blå och och höga vid tinningarne. Hon är sjuttioåttå år, hon har haft ett slaganfall.

— Ja, ja, det syns, tänker prostinnan Malin, där hon går emot henne i rummets solskarpa dager — det är inte samma Magnhild — ännu i fjol så hög, och rak!

Men till henne själf säger hon, gladt berömmande:

— Du är dig lik, kära Magnhild, aldrig rädd för någont! Vet du ens af att det är åtta grader kallt i dag? Hvad du var snäll som kom upp! Här sitter jag så ensam.

Fröken Magnhild Ehrnberg småler, det samma raka fina småleendet, som talar om att hon en gång var en stolt och vacker ung flicka med rikedomens luft bakom sitt högburna hufvud. Rikedomens är där ännu, hennes svarta klädesklädning bär handsyddas bårder, guldkedjan med rubinknäppet glänser mot klädningslifvet, diamantringarne på de hvita, hvita fingrarna. — Hon säger litet sarkastiskt till vännen:

— Du sitter inbyttad och inestängd af Hanna som vanligt, förstår jag! Det är eljes bara ett litet friskt och godt vinterväder. — Är du ensam, är Ella inte hemma?

— Nej, de ha sin tjänstgöring på sjukhuset i helg och söcken. Så där hvarannan söndageftermiddag och kanske någon gång i veckan ser jag henne bara.

Magnhild ser mot den stängda dörren till matsalen. — Brukar inte din svärdotter komma upp till dig med barnen?

— Ah nej, inte om söndagarna just, då äro de alltid till middag hos Hedvigs föräldrar, i dag ha både Elis och Hedvig rest till landet, barnen skulle vara hos morföräldrarna.

— Så, det kan vara. Jag skall säga dig en sak, Malin, jag tycker inte om din svärdotter. Prostinnan Malin vet det. Innersta sannin-

Doktor Tage Sjögrens Röntgeninstitut

STUREGATAN 8 - STOCKHOLM

för undersökning af bensystemets skador och sjukdomar, lung-, hjärt- och mag-sjukdomar m. m. samt för behandling af vissa tumörer, struma, körtelsvulster, kroniska hudsjukdomar, såsom eczem, hudkräfta, hår- och skäggsvamp m. m.

CEREBOS SALT

är lika billigt som det är läckert och godt.

gen är att hon tycker inte heller så mycket om svärdottern, men hon skulle aldrig vilja erkänna att hennes Elis kan ha valt litet dumt och blindt. Därför är tonen upprorisk mot Magnhild: — Du känner henne dock ganska litet. Hon är rätt duktig — —

— Ja, i att sy sina kläder. Jag vet att du har sagt det. Jag mötte henne i går. Hon hade minst fem plymer i hatten. Dem har hon väl i alla fall inte gjort själf! Nåja, Elis får betala — det kan vara hans ensak — —

Det vet prostinnan Malin att det är. Tillskottet från Hedvigs föräldrar är lika med noll, själf har hon ingenting att afvara för barnen.

Magnhild ser allfjämt mot den stängda dörren till matsalen, som om hon sökte genomblicka, om någon kunde finnas därbakom:

— Så du väntar just inga besök i dag? Och Hanna, är hon i köket?

— Nej, jag väntar alls ingen i dag. Hanna är i köket. — Prostinnan Malin hypnotiseras till att också se mot matsalddörren — undrande tillbaka till Magnhild. — Och plötsligt blir hon rädd. Det är något främmande högtidligt med Magnhild i dag. Hvad är det? Något klander mot svärdottern, ett utfladdradt förtal — — Hedvig är liflig och oförsiktig — — — Prostinnan Malin får ett par små heftiska orosfläckar uppåt kinderna, medan hon väntar fortsättningen.

Magnhild säger nu, litet fort, litet uppjagadt:

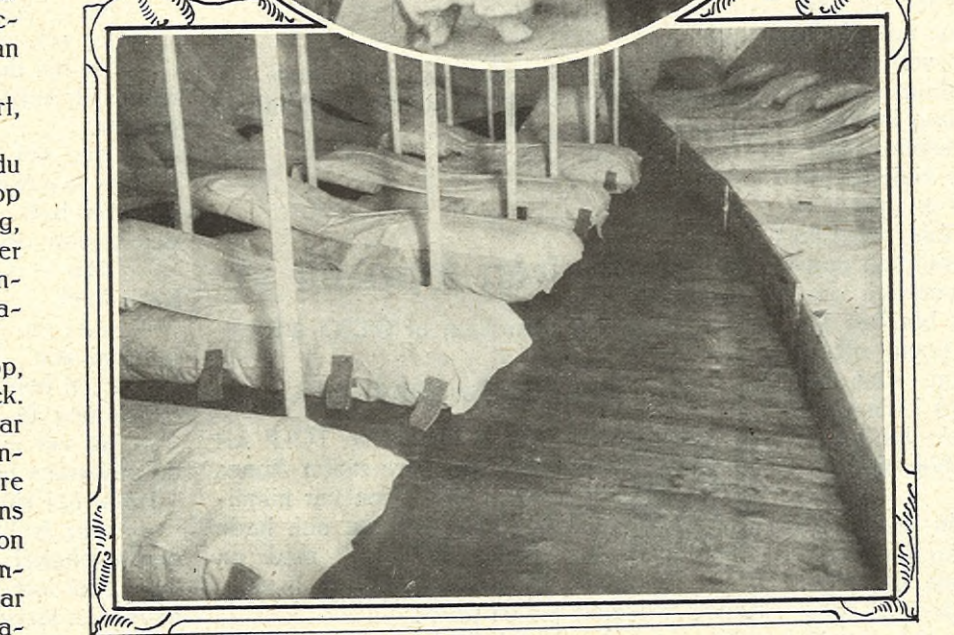
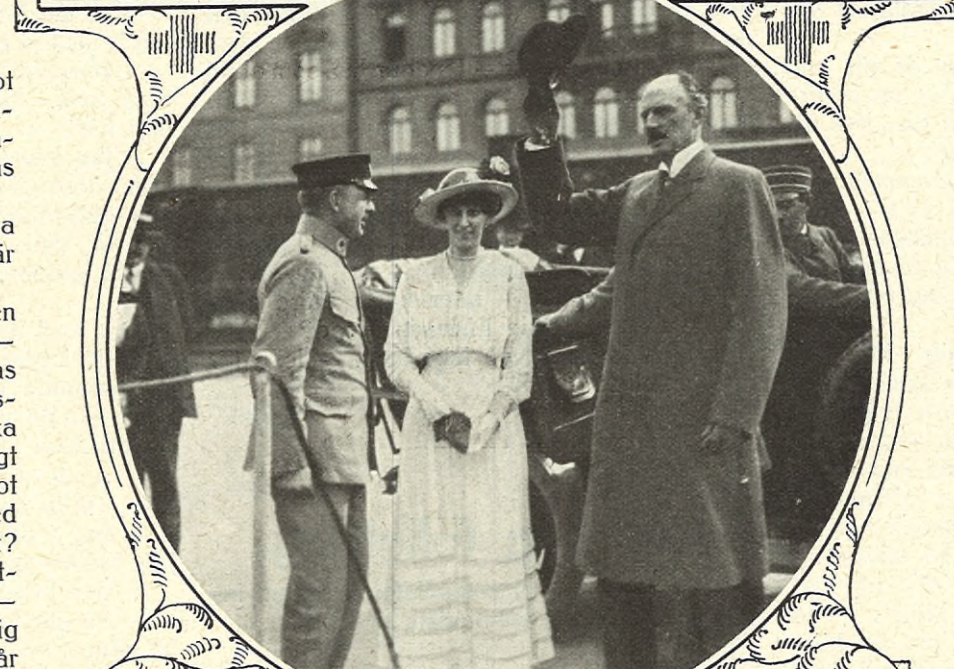
— Jo, det var bra då att du var ensam — jag kom upp för jag ville tala med dig, Malin. — Det är några saker jag ville ha klart med dig, innan jag sätter upp mitt testamente.

Prostinnan Malin ser upp, häpet, skyggt ett ögonblick. Allt sedan hon var barn har hon haft sin respekt för Magnhild, som är aderton år äldre än hon och alltid varit släktens rika kusin. — Hvad skall hon nu svara till detta att hon kommer upp till henne och talar om att sätta upp sitt testamente.

— Kära Magnhild, säger hon, går du och tänker på det! Vill du att jag skall komma upp för att bevitna det åt dig? Jag skall komma när du vill.

— Tack, det behöfver du inte, jag har jurister, två stycken. Nej, jag ville komma upp och tala med dig nu förut för att höra om du ville gå in på vissa villkor — ifall du ville lofva mig en del saker. — Ty jag ville ge dig Lindgården.

— — Tyst, tyst ett darrande ögonblick i det lilla blåa för-

KRIGSINVALIDERNAS FÄRD GENOM SVERIGE skall nu taga sin början, och i söndags afgick därför från hufvudstaden den ena af de till lasarettsfartyg omvandlade ångarne, *Æolus*, — den andra är Birger Jarl — från Stockholm, för att i Sassnitz taga ombord den första kontingenten af i Tyskland utväxlade ryska invalider. Före afresan besiktigades fartyget af Västgötaherzogparet, hvar till slöto sig ryske ministern och madame Nechljudow samt ryske legationssekreteraren. I aktersalongen, som på det stora hela bibehållits i sitt ursprungliga skick, är plats för omkring 50 officerare och svarare sjuka. Samtliga lastrum äro förändrade till sjuk-salar, i hvilka 200 man kunna inrymmas. På båda ångarne är allt på det omsorgsfullaste ordnad för öfverfarten. På *Æolus* kommer marinläkaren d:r Camitz att tjänstgöra med biträde af fyra sköterskor och sex sjukvaktare. Samma är förhållandet på Birger Jarl, där marinläkaren d:r C. G. Broström blir läkare.

Birger Jarl följer i dagarna sin kamrat för att från Trelleborg till Sassnitz öfverföra de första tyska krigsinvaliderna.

Af våra tre bilder framställer den öfversta läkaren d:r Camitz med sjukvårdspersonal, den mellersta hertigparets ankomst till ångaren och den nedersta ett af lastrummen, som apterats till sjukal. O. Ellqvist foto.

maket, tyst ute på det söndagsstilla torget, tyst i hela huset. Orden som gått, sjunga kvar genom rummet: — Ty jag ville ge dig Lindgården.

Prostinnan Malin Krabbe sitter som stelnad. Tydligt, tydligt har hon uppfattat: I sitt testamente vill Magnhild tillskrifva henne Lindgården. Henne, den aflägsna släktingen men den gamla vännen. — Den stora stolta Lindgården.

En sak, en enda susar genom hennes hufvud: Hur gör den allbjudande konvensansen i ett lifvets fall som detta? Tackar man? Tar man i famn och tackar? — Och i mitt testamente vill jag gifva dig — — det är en gåfva, den det är högtidlighet och sorg med, och den man icke har att ge glad öfverraskning och tack för. Nej — hur gör man. — Prostinnan Malin vet intet om seden i detta underbara fall — —

— Kära Magnhild, säger hon förvirrad, kära Magnhild, hvarför skall du tala så om din bortgång — du är ju nu så kry igen — så riktigt tillfrisknad.

Magnhild klipper af litet tvärt. — Åhja, Malin, jag är sjuttioåttio år, jag låg sanslös i slag tre veckor i höstas, man får tänka på sitt sista. Du är aderton år yngre än jag, du kan sitta efter mig många år på Lindgården.

— Lindgården. — Det är något prostinnan Malin ser i en skymtande ögonblickssyn i denna förunderliga stund. Det är portarne till Lindgården — de höga, hvita portarne med det snirklade järngallret under skuggan af lindarna — —

Hon rycker sig upp, tar sig fram till det som ögonblicket säger henne vara skyldig erkänsla för en underbar stor gåfva, också om det icke är af den riktiga konvensansen, och hon sträcker mot Magnhild båda sina händer och säger helt ömt och upprördt:

— Magnhild, kära vän, hur kan jag tacka dig? — jag är inte värd det. — Jag vet ju inte heller om jag kan uppfylla det som du önskar af mig — villkoren — hvad jag kan göra för dig. —

— Nej, villkoren — det är inte för mig, det är för Lindgården. Ser du, Malin, Lindgården den är mitt allt på jorden, och när jag tänker på att jag skall vara borta, är det det förnämsta för mig hur det går Lindgården. Därför har jag tänkt på länge, att du är en som också har barndomsminnena därifrån, och jag har märkt många gånger, att du också håller af just det gamla där — därför ville jag att efter mig i stället för att tre brorsbarn skola kasta sig öfver

Lindgården och dela och stycka den, att du Malin och du ensam skulle äga min kära gamla gård och vårda och bibehålla allt som jag har gjort.

— Du menar, att ingenting får ändras, inte säljas tomter, eller tagas upp nya vägar eller så!

— Ja, just det. Ingen enda tomt bortsäljas, inga nya anläggningar eller rustningar. — Inte spik i vägg, som det heter. När jag är död, så ville jag då att du flyttade in i öfre våningen på Lindgården, alldeles så som jag nu har den, i den undre skulle du låta öfverstens bo kvar så länge de själfva vilja, och folket i gårdshuset kvar utan någon höjning på hyran, ja, allting lika som det nu är — också om en del människor, kanske Elis och andra, komma att säga dig, som de predikat för mig, att du skulle kunna vinna större inkomst genom att rusta och ändra. — Men ändå — att låta allting förblifva vid det gamla! Kan du lofva det, Malin? — Magnhilds röst stiger till högtidlighet vid frågan.

Men den lilla prostinnan Malin är alls inte rädd för det löftet. Där man får en rik öfvervändigande gåfva, visst kan man då lofva att icke önska och begära än mer!

— Ja, det kan jag lofva dig, Magnhild, säger hon, och du kan låta på det — pengar och inkomst behöfver jag gamla inte mer utaf — och ingen skall jag låta inverka på mig till att bryta detta löfte till dig eller ändra något på Lindgården.

— Ja, tack, Malin, jag tror dig. Men det är ännu en sak, en, och detta kanske blir svårare för dig. — Du har bara två barn, kära Malin, men af dem så har jag egentligen aldrig tyckt om mer än det ena — ja, det är Ella — Elis och hans lilla fåfänga fru de ha just aldrig tagit mina sympatier, hvar gång jag möter henne, din lilla själsäkra sonhustru, som mest syns mig för ett litet fåfängt våp — ja, förlåt mig, Malin, — så tänker jag, att henne vill jag inte ha härskande på Lindgården, nej, inte för all dess välfärd! Jag kan alldeles se, hur hon skulle slå ut väggar och flytta dörrar och leda in elektriskt ljus öfver de gamla taken — staccars Lindgården, den finge det nog inte stort bättre än under mina kära brorssöner! Därför, ser du, Malin, är det andra villkoret att efter dig — du skall också dö en gång — så ville jag att du skulle gifva Ella och Ella ensam Lindgården. Hon är en snäll och godhjärtad liten varelse, Ella, men ung och vacker är hon inte längre, och gift blir hon väl knappast, det kan vara bra för henne att ha Lindgården till sitt hem en gång. Och allt det gamla, som jag testamenterat i din vård, det skall du testamentera vidare till henne och till henne ensam! Kan du lofva mig också detta, Malin?

Detta är mera och svårare än det första — långt mer. Det liksom skymtar för prostinnan Malin att hon tvingas fram till något onaturligt och orätt. Elis och Hedvig! Elis, hennes ende, afgudade son! — Men halfvägs är hon gången gent emot Magnhild och löffena — det gafs ingen återvändo. Hon säger om ett par ögonblick:

— Ja, det skall jag göra så, Magnhild. Det är bra snällt af dig att du vill tänka på Ella. Hon blir ensam i världen, hänvisad till att låta på sig själf, det blir godt för mig att veta, att hon skall äga Lindgården till ett hem i framtiden.

— Ja, så kan hon en gång bli "fröken på Lindgården," hon som jag. Jag önskar hon kunde komma att hålla lika mycket af det!

— Så skall du nu inte säga detta till någon, Malin, inte heller till Elis och Ella! Ens testamente det är ju i allmänhet ens stora

hemlighet med sig själf och sin jurist. Nu har jag fått dina goda löften — det var blott det jag ville — —

Det är då intet mer. Denna förhandling mellan de båda med villkoren och löffena för en framtid är slutad, och den lilla förgyllda pendylvisarens framskridande mellan ett och två har hunnit att bevitna det hela.

Magnhild är gången. Hanna har pålsat på henne ytterkläderna, och Lindgårdssläden har klingat bort öfver det sollysta torget.

Prostinnan Malin kan icke glömma. Icke ett ögonblick, icke ett ögonblick. —

Hon sitter om eftermiddagen vid brasan i förmaket. Hanna har gått till missionshuset, söndagstystnaden ligger så orörlig, skymningen faller mot den snöiga gatan utanför fönstren. Prostinnan Malin skulle nu kunna sitta i ro och tänka. Men det är den ron hon inte har. Hon går af och an på gångmattan längs öfver rummet, stannar ibland och skjuter in brasans bränder: — Lindgården, Lindgården. — Den stolta, ståtliga, den gamla härliga gården. — Hon skall äga den, hennes skall den bli — Lindgården, som alltid syntts henne finare och förmer än alla andra hem. Där den ligger i förnäm ro vid slutet af den långa almällén utanför staden, omgifven af parken med de väldiga lindträden. Den vackra hvita gården — hennes skall den bli. — Ja. — Efter en annans död "aderton år efter mig på Lindgården" — nej, hu, styggt att gå och tänka — aderton år äldre eller yngre, hvem vet sin lifstråds längd?

— Men tankarna gå icke bort. — Icke för ett ögonblick.

(Forts.)

Vår nya följetong.

I detta nummers romanbilaga börjar införandet af Ernst Lundquists nya roman

Ny vår,

hvilken lifliga och alltigenom fängslande nutidsskildring helt säkert kommer att tilltala vår läsekrets.

Kvinnan från topp till tå.

Tekniska sagor för Idun af OTTO WITT.

1. Djurhårets hemlighet.

KARL AXEL VAR BARA TOLF ÅR och det tyckte stora syster Agnes allt var bra litet. Hon var nämligen själf hela aderton och hade nysst blifvit förlovad med en grann löjtnant med mustascher, som liknade Kejsar Wilhelms på en prick.

Nu voro emellertid Karl Axel och syster Agnes mycket lika hvarandra, en likhet, som senare kom att döljas endast af broderns skäggväxt och embonpoint. Som det nu var voro de som sagdt mycket lika hvarandra och Karl Axel, som var en stor spjufver och till längden nästan lika lång som Agnes, hade en eftermiddag tillåtit sig att skämta med sin blifvande sväger.

"Möt mig klockan fem på Kärleksstigen", hade han skrivit till Adolf på skrifmaskin och så saft "Evigst din Agnes" under. Därpå klädde han ut sig i systemens kläder och satte på sig hennes nya, fina vårhatt och mötet ägde rum.

Det höll på att bli slut på förlofningen, men

sveket upptäcktes och Karl Axel fick en ny önskan: att bli lika stark som pappa, när han blef stor. Ty pappas rotting var inte att leka med.

Emellertid kom kvällen och med den natten, som är alla lidandes vän och den sänkte sitt svarta dok öfver Karl Axels svärmod. Och när det var riktigt, riktigt tyst, så att intet vanligt ljud hördes af människoöron, då steg drömgudinnan in genom en springa i gardinen och gaf med en gest det tysta talets gåfva.

Men Karl Axel var van vid det. Allt i rummet hade han hört tala om sina underbara sagor. Det var intet nytt för honom.

Men hur det var, så bröt det en ny stämning fram mellan de andra och det besynnerliga var, att fastän den rösten i sig själf var underbart spröd och svag, så hördes den dock tydligt och klart. Och alltså måste ägaren af den befinna sig alldeles intill gossens öra.

I sömnen drog han handen öfver håret.

— Å, jag håller mig nog fast, pep den nya. Jag är just skapad till att hålla fast.

— Hvad är du för en underlig en? undrade Karl Axel. Och hvad har du att göra uppe i mitt hår?

— Jag, svarade rösten, jag är också ett hårstrå. Men ett hårstrå med en hemlighet — en stor och viktig hemlighet.

— Å, den hemligheten skall jag väl lösa, tyckte gossen. Kryp fram och visa dig du bara.

Och Karl Axel hörde hur det rasslade och fislade i håret bredvid ena örat och ett, tu tre hoppade hårstrået fram och ställde sig kapprakt på näbbordet.

Karl Axel tittade på det.

— Asch, sade han, du är inte ett af mina hår. Du är svart och jag har ju ljus hår.

— Nej, svarade strået, jag är från Amerika. Jag föddes på en bisamrätta.

— Men hvad har du då att göra i mitt hår?

— Du glömde att borsta det, innan du gick till sängs, svarade hårstrået.

— Nå — å?

— Jo, och så blef jag kvar.

— Nej hör du. Jag har aldrig sett en bisamrätta och heller inte varit i Amerika, menade gossen.

— Nej, det förstås. Men du har haft din systers nya hatt på dig. Och i den har hattmakaren bytt ut bäfverhåren mot mina bröder och systrar och ett af de håren är jag.

— Aha — var det hemligheten? undrade Karl Axel.

— Ånej du. Tror du, att jag är så dum att tala om den. Nej, den får du allt gissa, du. Det är en hemlighet, som jag delar med alla andra djurhår.

— Nu vet jag, sade gossen, du menar att du användes till att göra filt af.

Hårstrået skrattade.

— Ånej, tyckte det. Den saken är nog ingen hemlighet. Det vet alla människor. Men hvad som inte många veta är h v a r f ö r just djurhåren passa så bra till filtpressning. För inte kan du få filt af ditt hår eller af linnetreflar eller af pappersmassa.

— Ne-ej. Det där var roligt. Men tala om litet mera, så att jag får gissa. Hur uppkom filten? Hur kommer människorna sig för med att göra hattar af filt? Och hur göras de? Säger du allt detta, så måste jag nog kunna gissa din hemlighet.

— Är du slängd i kyrkohistoria? frågade hårstrået.

— Nej, jag känner bara den heliga Birgitta och Ansgarius.

— Såå. Inte Roms fjärde biskop, den helige Clemens?

— Neej.

— Skada det. Annars är det honom, som

hattmakarna ha till skyddspatron. Legenden vet berättat, att den fromme mannen, när han flydde för sina förföljare, fick ondt i fötterna. Han sökte då att lindra smärtan genom att lägga ull mellan fotsulorna och sandalerna. Nåväl. När biskopen på kvällen tog af sig sandalerna, hade ullen snärjt ihop sig till de ypperligaste filtsulor man kunde se. Clemens var en praktisk man och sörjde för att uppfinningen utarbetades och för att fackmän togo hand om den. Och på så sätt grundlades hattmakeriet.

— Så lärd du är, sade gossen.

Hårstrået böjde sig i vinkel för drömgudinnan — det var hon, som lade orden tillrädda för det — och gossen förstod gesten.

— Jo, fortsatte hårstrået af bisamrättans skinn, när djurhår valkas och i synnerhet i värme och fuktighet bildas ett tyglignande preparat och det är just filten. Sedan har hattmakaren en massa olika knep för sig innan han får en sådan filthatt, som din systers färdig. Först rycker man de långa och grofva håren ur skinet; de andra borttagas med knif och sorteras, hvilket är af största vikt att det utföres med omsorg. Så "faktas" håren, de knådas i tunna lag med en "faktbåge" som liknar en stråke till en basfiol. Och därpå komma en mängd konstiga arbeten. Men detta begriper du nog inte, så det är inte värdt att jag talar om det. Allt inom hatt- och filtfabrikationen beror emellertid just på den där hemligheten, som jag och alla djurhår bära på.

— Aha, sade Karl Axel, jag vet: ni äro krusiga.

— Ånej, skraffade hårstrået, din syster Agnes' hår är också krusigt! Men inte kan någon människa göra fill af det inte

Mera fick gossen aldrig veta, men drömmen bet sig fast i hans minne och när han vaknade stod det drömda lifs lefvande för honom.

— Den där hemligheten måste jag ha reda på, sade han för sig själf.

Och så liftrade han på stora systers hatt ett slag. Där stack ett lifet, nästan osynligt hårstrå fram. Han drog ut det. Och som en blixst sköt det genom hans hjärna:

— Pappas mikroskop!

Ja — där var lösningen.

Under de skarpa linserna såg han hårstrået af bisamrättans skinn.

Och fillningens hemlighet blef honom med ens klar:

Djurhår äro ej som människans bara enkla släta rör, utan de äro på hela sin yta besatta med fina, uppåt riktade borst eller ringformiga fjäll och dessa stå i spetsig vinkel mot röret. Och det är dessa borst som vid knådning tillåta håren att i en viss riktning skjuta in sig i hvarandra, samtidigt med att de bilda lika många regler mot ett utdragande i motsatt led.

Och han såg naturens underbara ordning och mänskohjärnans förmåga att göra sig dem nyttig.

OTTO WITT.

Annonsen.

OLEN GLÖDDE HETT IN PÅ VERANDAN. Majoren dāsade bakom sin tidning. Majorskan lagade en af de fina serviettterna, som af en oförklarlig orsak fāt en refva i sista tvätten. Fröken Netta Gatsten stäckade en landstormssstrumpa, af en facon, som sällan ses på en manlig fot. Ja, ja, ingen kritik: strumpan är ju en behaglig tingest, som tōjer sig, när man drar den på, och krymper i tvätten. Samtalet spann

Vandringsstafven från hemmet.

AF TAGGIG TORN I HEMMETS HAG min vandrarstaf jag skurit.

I många månars natt och dag jag den kring jorden burit.

I längtan het min hand har tryckt den hårda, torra barken, så handen blödt. Men ögat lyckt såg kära hembygdsmarken.

Såg fälten susande i sol, såg skog i kvällens blånad, såg dig med öga af viol stå sänkt i dröm och trånad.

Blef i min dröm en Mosesstaf: vid hjärtats håll förstenad den rörde lätt — som från sig gaf en flod af smärta renad.

Och när i sömn jag tryckt den hårdt fram röda rosor glödde: de minnen dem jag jagat bort, när rolös hand den slödde.

Kring stafvens hårda, bruna trä sig grönt och purpur slingar. Och längtans dufva hemmets lä har nått på snabba vingar.

OTTO LUNDH.

sig sakta, mycket sakta fram. Bäst som det var kom kusin Netta in på dyrtiden i Stockholm.

"Ja, där är då så dyrt, att det kan du aldrig tro, Amalia", sade Netta och höll ett långt föredrag om hur allting stigit i pris.

"Det där ha vi hört, Netta, men vi tro det ej så mycket", sade majoren, "om allting vore så dyrt, så skulle ni väl köpa, när något billigt bjöds, men det gör ni ju ej."

"Ja, men snälla Carl, det finnes ingenting billigt att köpa. T. ex. skrefs det i alla tidningar om att man borde begagna skummjolk. Det skulle vara så billigt och nästan lika bra som sötmjolk. Men tror någon, att det fanns någon skummjolk att köpa och kunde man få någon, så var den lika dyr nästan som sötmjölken och så tunn, så tunn, att det var rakt ingenting annat än nästan bara vatten. Ack, ja, så var det med det."

"Men var inte fjollig, Netta", svarade majoren med en lång gäspning, "det finnes väl annat än skummjolk, som är billigt."

"Ack, kära Carl, om du visste, hvad vi alla sökt efter sådant. Det där begriper inte ni som bo på landet. Där har ni ju allting gratis. Mjolk från mejeriet, kött, ja, då slakta ni ju när som helst ett djur, grönsaker från trädgården, ingen hyra att betala, ingen vedbrand. Aldrig några utgifter."

"Nej, hör du Amalia, vi ha allting gratis. Det var tjockt!" Majoren spottade argt. "Vi ha inga utgifter! Först får du komma ihåg, min kära kusin, att inlösa lånet som din broder bad mig skriva på borgen på, fick jag taga ett lån i

Billsta för 100,000 kronor, annars hade han fått ta af galonerna från sin gardeskrage i konkursen. Det kostar väl icke mig något kan jag tro. Inte kostar väl huset här något i reparation. Korna flyger ned från himmelen och mjölkar sig själva och bär in mjölken och sköter in den. Eller tror du, att de mjölka hvarftals med grädde och hvarftals med ost och smör, utom en eller annan som mjölkar en skön bringare iskall mjolk till frukostbordet? Det kostar ingenting att föda upp djur till slakt. Veden marscherar in af sig själf. Vår Herre plöjer och sår och skördar åt oss. Vi landbrukare behöfver inga pengar till räntor, skatter, barnuppfostran, löner och tusen och nittio olika saker."

"Jo visst behöfver ni pengar, när ni skall resa till staden och sådant där..."

"Netta, du är en idiot, det är hvad du är. Hvad säger du, Amalia, jag skall vara höflig mot Netta för hon är min gäst. Nehej, hon är min kusin och en blomstrande idiot, det är, hvad hon är. Men det hör inte hit. Folk i städerna vill ha allting gratis från oss stackars landtisar. Det är, hvad de vilja, jaha."

"Nej men snälla Carl, blif inte så het. Vi vill inte ha allting gratis, men litet billigare."

"Jaha, billigare var det. När du skref till Amalia i våras och berättade hur dyrt det var med allting i Stockholm, så resonerade Amy och jag som så: Vi få så och så mycket för våra grönsaker af grossören. Det har kostat oss så och så mycket att dra upp dem och så och så mycket ha vi förlorat i ruttnade produkter. Om vi nu kunde sälja dem för halfva det i Stockholm gängse priset, skulle vi få en lifen vinst på affären. Hvad gjorde vi: Vi satte in en annons i en af våra största hufvudstadstidningar. En riktigt treflig annons var det till på köpet. Vi fingo icke ett svar. Icke ett svar. Det bevisar att ni yr omkring och aldrig söker någonting, där det vore en möjlighet att finna, hvad ni söker. Om ni dumma gäss läste annonserna, skulle ni finna en otrolig mängd billiga matvaror annonserade."

"Men, Carl, det är obildat att läsa annonser. Hvad skulle mina litterära vänner säga, om de funno mig läsande något så krasst, som annonser! O, så förfärligt!"

"O, du min skapare, nu är Netta inne på litteraturen igen! Om du bara begrep den."

"Carl, man har väl sin bildning!"

"Men utan bildningens kärna: sundt förnuft!"

"Annonser, huh!"

"Huh, det kan du fnysa åt och fnissa öfver allting för resten. Nästa gång du behöfver något, så studera annonserna i Idun, där kan du finna mångt guldskorn, lika så värdefullt för din kassa och din mage, som något litteraturalster för ditt hjärta och din stora själ. När vi behöfva något till landtbruket, läser vi annonsbladet. När ni behöfde något matnyttigt, skulle ni läsa annonserna! Men nu måste jag gå i lagården och passa att korna tvättar sig till eftermiddagsmjölkningen och bär in mjölken och osten och smöret och grädden. Adjö med dig, här har du en tidning med annonser uti!"

Majoren tog sin hatt och sin käpp och gick ut till det välsignade landtbruket, som aldrig behöfver någon pekuniär uppmuntran från stadsbefolkningens sida. Så vände han åter till verandan, just som han kom på halfva gårdsplanen.

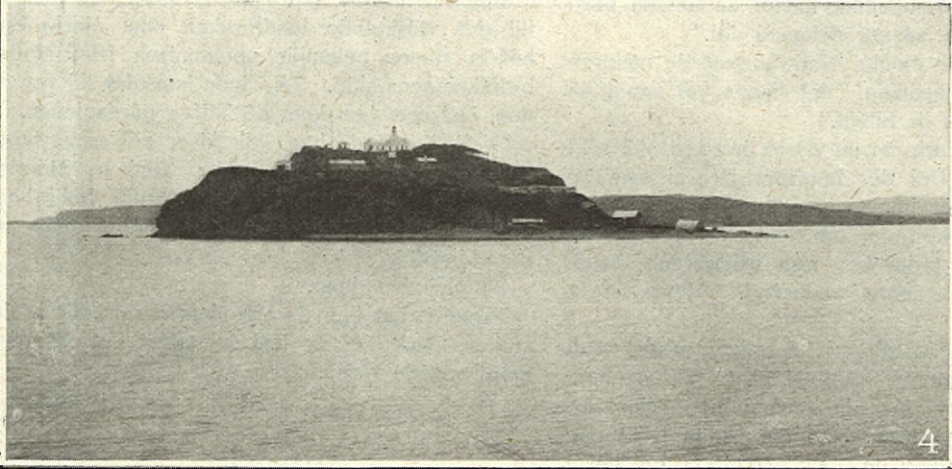
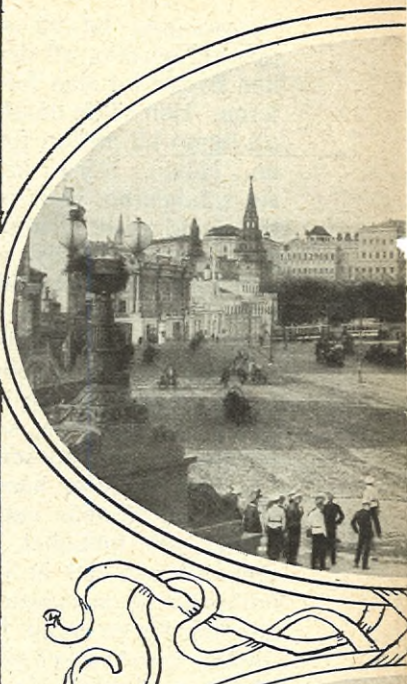
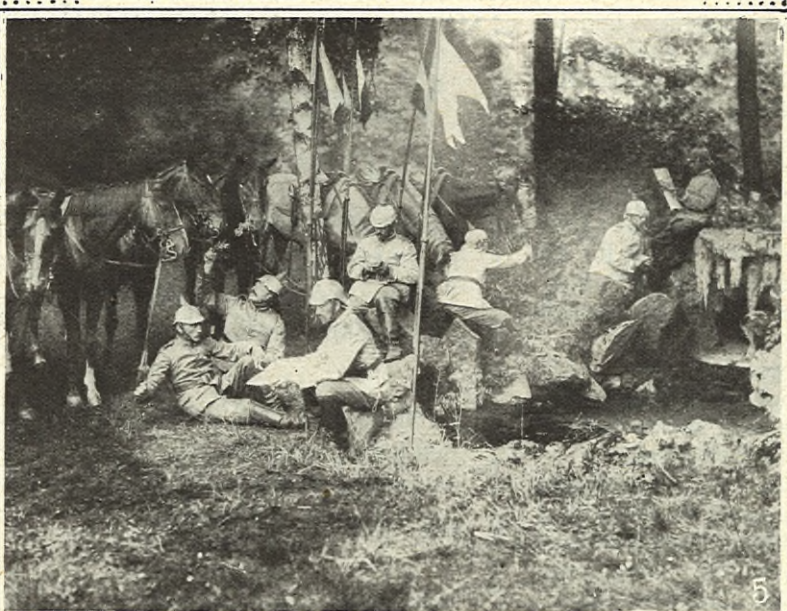
"Netta", ropade han, "du läser väl annonserna och finner något nyttigt i dem. Tänk på irländaren "who never found his lost 'brolli' but where he had put it." Du vet väl att 'brolli' är 'umbrella' på irländska!"

Så gick han igen.

"Amalia, hur kan du stå ut med den där bråkstaken Carl; det är mig en gåta", utbrast den djupt sårade Netta.

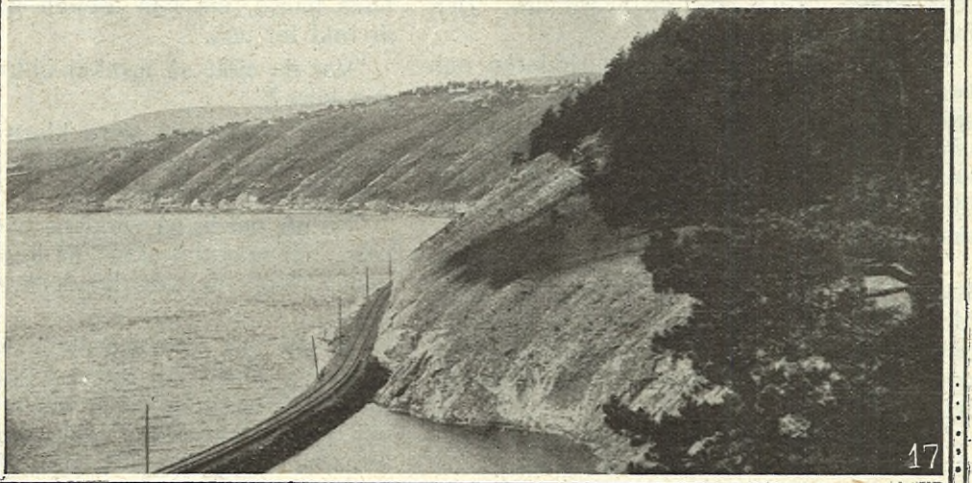
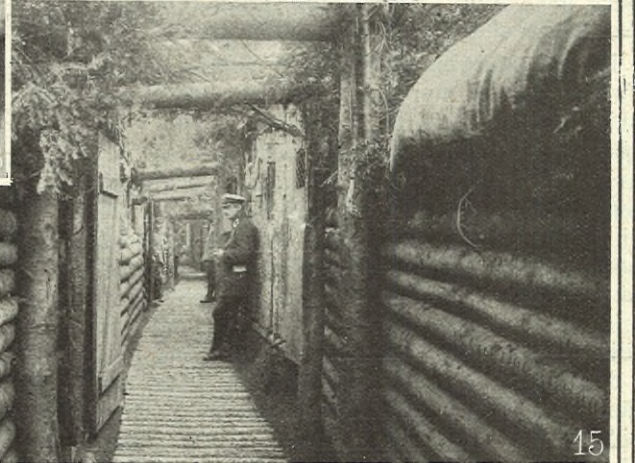
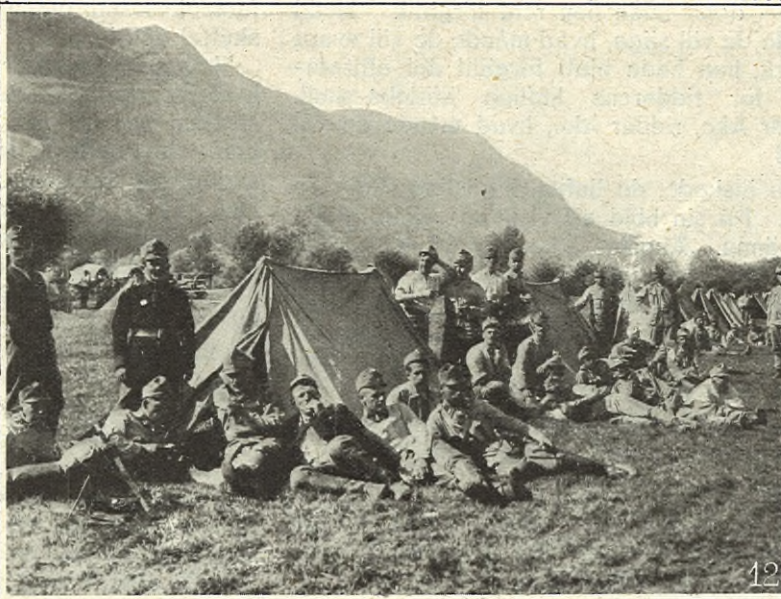
ESSED.

DÄR KRIGET

1. Kejsar Wilhelm med sin favorithäst.
 2. Landlig idyll från ryska Polen: en svinstia och ett getstall i behaglig förening. 3. Polsk ungdom som öfvar krigslekar, uppeldad af de krigiska förhållandena i landet. 4. Ön Askold med Rysslands starkaste fästning kallad Osterns Gibraltar. 5. Dragonpatrull rastande vid en skogskälla i ryska Polen. 6. Staden Ala i Syd-Tyrolen, den enda betydande österrikiska plats italienarna hittills ockuperat. 7. Moskwa, utgångspunkten för den transsibiriska järnvägen, som nu utgör Rysslands lifsnerv. 8. Utsikt öfver den af tyskarne nu in-

GÅR FRAM.

tagna staden Warschau. 9. Ryska kyrkan i Warschau. 10. Stora teatern i Warschau, som inrymmer två scener. 11. Wladiwostok, transsibiriska järnvägens slutpunkt. 12. Ett läger af kejsarliga tyrolska jägare. 13. På fågelmarknad i Lodz. 14. En lätt sårad transporteras från öfverdäcket till lastrummet. 15. Skyttegraf i Vogeserna 40 meter från fienden. 16. Två polska vice-mammor. 17. Transsibiriska banan lagd öfver en flod i Central-Ural. 1, 14. Presse Photo Synd. 2, 3, 16, G. Bruennlein. 4, 5, 6, 7-11, 12, 13, 17. Leipziger Presse-Büro. 15. M. Wipperling foto.

En trolofning 1754.

Af SVEA KJELLMAN.

(Forts. och slut fr. n:r 31.)

HON TYCKTE SIG ICKE MER vara i lifvet. Så mildt, så ljufft, så oändligt var detta att lyftas i riddar Åkes famn, att hållas kär af riddar Åke.

Tankfulla och med ett lätt allvar öfver sina ansikten trädde de sammans fram på skjulets tröskel.

"Min kära är då så helt säker härpå, att det är mig och inte — Soopen? Jag fattar det icke rätt fullt ännu."

"Där är en, där finnes allenast en på jordens rund, som kan göra världen till en himmel af dejlighet. Det är min riddar Åke."

"Min riddar Åke —" Hans själ förnam i det ögonblicket en fröjd så innerlig och en tacksamhet stor och ödmjuk utan gräns.

"Nej, min drottning och kära väna, nu bidar oss fålen och skrapar otåligt sin fot!" Med sin dufva i famnen sprang herr Åke ånyo öfver gården. Framför sig i sadeln satte han röfvade bruden, och ut från gården sprängde de på skymmeln, följda af ögon i alla knutar, ty klockan var länge sedan fyra slagen och pigor vid arbetet.

Vinden svepte henne öfver ansiktet och det bara hår. Hon lade nacken bakut mot riddarens bröst och slöt sina ögon till.

En hvit morgon syntes henne uppgå öfver jorden, en ny morgon. Hvit var solen och hvit himlen, hvitt låg ett skimmer öfver all världen. Genom rymden flögo två på det hvita molnet. Lifvet var rymden, och många faror, många hinder mötte på vägen. — "Gå vi rätt, min kära?" sade mannen, hvars starka hand styrde. — "Jag ser ett föcken, käre. Håll åt sidan att vi icke råka midt uti och sedan icke se att komma därur." — Rätt tung och rätt vanskelig var mannens och kvinnans färd i den hvita morgonen hän mot det land, där den hvita dagen begynte och var evig. Men säkert och tryggt flög dock livets skepp styrdt af hans starka hand och hennes klara vakande öga. — "Här vilja vi blifva, min kära, här synes det allt rätt godt!" — "Ja. Men det onda mörker, som där borta uppsticker sina vreda vingar, skall snart växa fram till våra fötter och förgöra oss." Och innan förgöraren nådde dem, hade de två fortsatt genom rymden. — "Männe vi icke snart äro framme?" — "Ack, käre, jag skymtar redan det hvita landet. Låtom oss vara tacksamma den Ende, som fört oss rätt." Och när den hvita morgonen slöt, grydde den hvita dagen, som var evig...

Herr Åke drog tyglarna in.

"Min drottning, min väna, min ljufva —"

Hon lyfte sina bara armar upp om riddarens nacke. Två omslötö hvarandra. Den hvita morgonen var begynd.

Glitter, glitter, glitter... Såg riddaren och hans sköna någonsin förr den stora Vänersjön så silfrig af sol? Det var dess glittervågor frustande upp mot strandbrädden, som kommo skymmeln att fnysa och kasta skygga blickar till sidan, allt medan fötterna smått dansade fram.

"Ser min kära väna, hur vår stora sjö är lekfull och fager denna Guds fagra morgon!" Men för staden, som låg i yrvaken hänryckning framför dem och för Kinnekullen, den gamla mörka och tankfulla jätten, hade de två inget öga mer.

"Nu min kära, bär det hem till söta far och mor att utbedja oss deras välsignelse."

Dufungens kind hade bleknat. Far och

mor — detta hade hon rent förgätit. Hvad månede de väl säga, hvad månede de väl svara — ack, hon hade platt förgätit det alltsammans för riddarens ljufviga kärleks skull. Riddar Åke, riddar Åke, hvad månede de väl säga!

"Du älskade, du ljufva, ingenting skola de säga. På sin höjd att vi kunde väntat halfåret ännu. Ängslas icke, min väna. Deras samtycke hade jag allaredan, det var blott Dufungens eget, hvilket återstod mig att vinna — hvad hviska väl dina läppar, ack, låt höra!" Men han såg blott nacken och lockarna, som dolde den sänkta kinden.

"Dufungel!" Herr Åkes ögon lyste plötsligen muntra. "Hvarför sprang du?"

"Jag? Icke vet jag —"

"Alltid sprang du för mig, det må du veta mer än väl. Som en vilddufva var du svår att fånga, men har en fått dig fatt —"

"Ja?"

"Jo, så blifver du, icke sant?"

"Nog blifver jag. Det är rätt."

"Minnes du den första gången — det var trettiondedagsbalen hos Dübens. Parbleu, hvad du sprang för Leijonstolpen — Dufunge, hur kunde du ha hjärta att göra honom så ondt?"

"Sprang? Ja, icke vet jag väl —"

"Du hade hundra skansar till din tjänst. Det var släktens tanter och det var kusiner, kavaljerer och mopsar och Gud vet, hvad där icke var. Mot dem alla var du vän och ljufvig, blott mot Leijonstolpen icke. Nu kan en väl le däråt, men då låg hans hjärta på ett halster och led svåra grymt. Hur kunde du väl vara så hård, du väna? Och sprungit har du allt sen!"

Skymmeln gick fot för fot, tankfullt nickande med sitt högt burna hufvud.

"Visserligen är detta sant. Men riddar Åkes dufva måste fly, ty hon fruktade för sitt hjärta, som aldrig mera såg något i världen utom riddar Åke. Intet kunde det se utom honom, efter intet annat längtade hjärtat. Riddar Åke fyllde det, riddar Åke var i dufvans hjärta, och så fick hon stor ängslan och flydde honom." —

Men hemma i prostgården rådde lif och stor brådska. Från sitt studerkammarfönster hade prosten Unge i den tidiga morgonen sett ryttaren spränga bort med hans dotter.

"Catarina! Catarina!" ropte han inåt salen, där lilla prostinnan kom med nyckelkorgen i hand. "Nu har allt lejonet röfvat din dufva likväl."

Catarina satte sig med kläm på den närmaste stolen. Men under sin Jonas' mysande blick förgät hon de ord, hon i häftigt mod tilllänkt Leijonstolpen.

"Nå," sade hon allenast, "det var mig en nors att ha brådt! Det hade ingen nöd gått på hans hjärta, om han afbidat julen. Flickan är rakt för ung."

"Var du själf så mycket äldre och visare, min kära?"

"Ack," Catarinas stora klara ögon skymdes af tårarna, "det är väl icke detta — men hon är ju vår sista."

"Nå nå, det är så världens gång, Catarina-mor, att ungarna skola ur boet. Men din gamle Unge återstår dig dock alltid, vill jag tro."

"Jo, jag ville väl mena det!" Icke ånade de i denna stund, att redan följande året den gamle Ungen skulle lämna henne för sin långa och sista resa. "Eller hade du funderat på att rymma din väg, lille prost?"

Och Catarina lopp rätt i sin Jonas' öppna

famn, just som pigan kom i dörren med sop-skyffel och kvast.

"Lotta, nu skall här röras på spelet — först kycklingarna, du slaktar af äldsta kullen fem stycken och plockar. Och säg åt Malin göra upp eld i rödaste rappet och taga itu med maten, jag kommer ut med närmare besked. Och Lina skall försiktigt plocka fram och torka osvindiska servisen, här är nyckeln — men Gud nåde henne, om hon knackar något! Säg det och kvicka dig nu, för här skall bli trolofningskalas. Jonas? Jonas? Alltid tar han till bens, när en skall ge pigorna order —"

Catarina skyndade ur salen och in i sin makes studerkammare.

"Här, lille Jonas". Hon tog gåspennan och satte i dess ställe en nyckel mellan hans fingrar. "Hämta oss något godt vin ur källaren, medan jag skär rosorna af till bordet."

Jaså, anstod det prosten det, tyckte hon, att spatsera med vinbuteljer under armarna, hvad skulle biskop och konsistorium tycka om slikt!

"De skulle sucka, min käre, och slicka sig om munnen och beklaga, det de nu icke själfve vore prosten Unge."

"Min bästa, min bästa, hvilken vanvördig tunga om både prosten och hans förmän!"

Prostinnan neg förkrossad med passelig min.

"Högvördige herre och make, när talte min tunga annat än fritt och det, den lyste att tala? För öfriga känna de mig alla och veta, det icke är så bokstafligt ment. Och nu, lille prost, se så! Det gäller flinka vändningar och flinka beslut, för han skall klädas sen och göras finer som väl någon ung sprätt — aj, där bet jag min tunga till intet gagn, de unga äro ju icke här! Och oss gamla biter icke högfärden mer än till husbehof..."

Småleende åt sin makas platt ohjälpligt befängda tunga räckte henne prosten Unge godmodigt sin hand, och de följdes ut öfver tröskeln. — — —

Ur skogen kom skymmeln i kort traf med riddaren och hans brud.

"Där är nu allén, min kära. Det har varit en dejlig resa kring världen —"

Som allt annat denna morgon låg prostgården solig och fager, men fagrare ännu var att se de tvenne gamla träda ut på trappan under den blommande humlen.

Såg hon männe rätt? Hon skuggade ögonen med handen... Ack, riddar Åke, jo, jo! De voro väntade, de voro välkomna, söta far och mor voro klädda som till fest.

Törhända var det blott samvetet, som fördunklade herr Åkes syn, men det tycktes honom att ansiktena under det gröna hvalfvet med hvarje häslängd de framskredo blott förmörkades och uttryckte allt större ogillande: Hvad skulle nu denna oförnuftiga och föga passeliga ridten tjäna till! sade de.

Men Leijonstolpen var nu visst alltid full af oförnuftiga filltag.

Ack, såg riddar Åke dem och hur kärt de logo? Såg han hur väl söta fars svarta silkesstrumpor sutto, såg han den nystärkta glansen på poignetter och krås? Det var allt, allt, lilla Catarina-mors verk. Blott det stora leendet besörjde han själf, ty det förstod han godt. Men nu, nu — ack, riddar Åke, se hur hon skyndar ut för trappan så att lockarna dansa på fichun, se hur Catarina-mor räcker armarna dem till mötes och hur hennes ansikte strålar — —

"Så äro vi nu tryggt i hamnen, min kära, efter denna morgon, som inrymt allt — hopp och glad förfröslan, förkrosselse och bitter hjärtats nöd, men till sist ock lycka, mest lycka, allenast lycka!"

Ond, bråd död.

Af HJALMAR HÖGLUND.

DORREN OPPNADES VARLIGT och saktmodigt som det höfves en gammal man, och grannas fars breda ansikte blir synligt, på samma gång han lyfter foten för att stiga öfver tröskeln. Men när han får ögonen på mor i gården, där hon sitter som en bildstod, då stannar han häpen midt i steget och kastar en snabb, forskande blick på de öfriga i rummet, och resultatet af denna snabba granskning blir, att han drar foten tillbaka igen och stänger dörren än varligare och saktmodigare än han öppnat den.

Kommen ut på gårdsplanen blir han stående alldeles handfallen. Aldrig har han sett en sådan syn förr. Mor satt ju där kritvit och stel i ansiktet, som om hon förvandlats till en saltstod, den ena dottern låg framslupa öfver sängen med hufvudet nedborradt i kuddarna och en annan satt med ansiktet gömdt i händerna, pojkarna sutto orörliga och slirrade rätt framför sig och far satt med armbågarna stödda mot knäna och såg oafvändt ned mot golfvet. Och ingen af dem hade höjt en blick mot honom, när han kom i dörren, eller gjort en rörelse — det var rent af som om de inte vetat till sig längre. Hvad skulle detta betyda? Hade en olycka skett, som rent lamslagit dem?

Han såg sig omkring. I närheten gick häslen ljudrad, så inte var det den det gällde, och borta på ången betade korna i godan ro, så inte var det heller dem det kom an på, och inte hade gården brunnit, det såg han ju, och inte hade väl potatisen frusit för dem, eftersom den inte frusit för någon annan i byn — men hvad var det då?

Han lät blicken gå längre. På höger hand såg han älfven, blank och kall som polerad stål, och från vänster glänste sjöns blåa yta fram mellan löfven, framåt höjde sig en och annan dunge med gulnande björkar och höströda aspar och bärfyllda rönnar, och längst fram såg han kyrkan som en vit fläck bortom vattnet, och just nu nådde honom ljudet af kyrkklockorna. Det var så solljust och färggrannt och rosamt rundt omkring, en riktigt vacker höstsabbat med gudskelofskänsla efter det tunga bärgningsarbetet — och ändå sutto de som förtrollade där inne. Men — och han gör en beslutsam helomvändning mot ingången — inte kunde han gå utan att taga reda på hvad som händt. Kanhända kunde han ge dem ett råd eller en handräckning eller på något sätt lösa dem ur den hemska förtrollningen. Och han går åter mot dörren, öppnar den sakta och glider tyst som en skugga in i rummet.

— Inte för att jag vill störa er i hvad ni nu har för er, men när jag varit er granne i all min tid, så förs jag väl ändå fråga, hvad som står på?

Men ingen möter ännu hans blick och ingen rör sig. Det är som om något hemskt rufvade öfver dem alla. Far stirrar alltjämt lika oafvändt mot golfvet, men sent omsider ger han dock ett svar.

— Ond, bråd död! säger han med en underligt dof röst.

— Ond, bråd död? eftersäger grannen oförstående och frågande.

Då ändligen ser far upp, och öfver hans ansikte har bitterheten och sorgen tryckt sin prägel så djupt som om den mejslats in i dragen.

— Sätt dig, Lars! säger han mödosamt. Det skall väl ändå fram, och då kan det vara bäst att det sker nu genast. — Anna-Lena...

Grannen gör en rörelse af häpnad.

— Anna-Lena — är det henne det gäller?

— Ja, nickar far. Du kände henne så godt som vi och vet, hvad hon betydde för oss andra här i gården.

— Mätte väl det, mätte väl det! Det var lif och humör i henne, och en gladare och frimodigare och tilltagsnare jänta fanns det inte inom långa håll. Hon hade bara det felet, att hon menade sig ha allt liksom uppradt på en hylla framför sig och kunde ta det efter eget behag. Härom dagen mötte jag henne i bygatan. "Vill du inte komma och hjälpa oss med potatisupptagningen?" frågade jag. Men då skrattade hon så där ystert och vårdslöst, som hon ibland plägade, och sa: "När blef det sed här i byn, att man står andra närmare än sig själf — eller tror du, att vår potatisåker är tom?" — Nej, det fattades inte, henne fick man nog svar och besked af!

Medan grannen ordar detta, har fars blick kommit att falla på mor och han märker, hur hon ideligen sitter och stirrar in i angränsande rum. Därinne är det som i ett växthus. Där står en ståtlig nerium i sin väldiga träkruka, och där finns en murgröna, som gått mot höjden och slingrar sin girland ofvanför fönstren, och där finns myrten och kaktus och palm och pelargonier och andra blomarter, och alltsammans är Anna-Lenas verk. Hon ensam hade skaffat till dem och vårdat dem, hade mest hvar dag gått och småpysslat bland dem, och far förstår därför sambandet mellan mors blick och blommorna, och han går bort och stänger till dörren. Då ändligen får mor lif, vänder bort hufvudet och brister i stilla gråt. Men far återvänder till sin stol och berättar för grannen:

— Ja, Anna-Lena sjuknade för några dagar sedan och blef liggande. Inte sade hon mycket om på hvad sätt hon var sjuk och inte frågade jag heller mycket om det, ty fruntimmerna ha ju ibland sjukdomar, som vi män inte ha stor reda på. I alla fall blef hon så illa därän, att jag ansåg mig böra hämta läkaren. Men när jag kom till denne och bad honom följa med, så skrattade han bara åt mig och bar sig åt så, att jag genast förstod, att han var drucken.

— Sjuk — ja, det är jag med, och jag har ingen att skicka bud på! skrattade han. Nej, min gubbe lille, far ni hem till er dotter och bed henne vänta, så skall jag väl komma och se på henne!

Vänta — hvem har tid att vänta, när man är sjuk? Jag begrep dock, att det inte skulle vara stort bevändt att få honom med och jag tänkte för resten, att han ju endast var praktiserande läkare och rådde sig således själf och att man väl inte borde misstycka, att han hade sin svaghet, han med, som så otaligt många andra. Men nu efteråt förstår jag, att hvad som är fel hos andra kan bli till brott hos en läkare. Ty hade det ruset inte varit, så hade nog Anna-Lena lefvat än, och nu lägger det sig en ångest öfver mig, att jag då inte bar mig annorlunda åt. Jag skulle ha tagit karlen i kragen och satt honom i åkdonet, och så skulle jag ha kört för brinnande lifvet uppför och utför, öfver åkrar och ångar, öfver diken och gärdesgårdar, så att spriten skakats ur honom och tankarna klarnat af dödsfruktan, och så skulle jag ha kört fram hit till bron och ledt honom in till Anna-Lena och tvingat honom att vara läkare. Men jag gjorde det inte.

Vi hade anlitat honom förr och tyckte egentligen bra om honom som läkare, och därför dröjde jag till påföljande dag och for då på nytt till honom för att få honom med, men då var han redan bortrest och icke att träffa den dagen. Då var det ingen annan

råd än att vända sig till den andre. Ja, du vet, hur bedröfligt vi ha det här i bygden i det hänseendet: en läkare i väster och en i öster och två mil till dem bägge. På mörka senkvällen kom jag hemkörande med den andre, och han undersökte henne.

Ja, det skulle nog behövas en liten operation — upplyste han — inte svårare än att han själf kunnat utföra den, om han haft instrumenten med sig. Bäst dock att föra henne till lasarettet, där hon kunde få lämpligaste vård. Om fyra eller fem dagar skulle hon nog vara hemma igen.

Nå, det där lät ju inte så farligt, och ingen af oss ängslades för utgången. Och dagen därpå klädde vi på henne och lyfte henne upp i åkdonet för den långa lasarettsfärden, och alla stodo rundt omkring henne och önskade henne välkommen åter.

— Det här blir en extra lusttur för mig till staden, sade hon vid afskedet och skrattade så godt, och så bar det af.

Inte vet jag, om hon verkligen inte var så svårt sjuk och därför hade humöret kvar, eller om hon tog på sig det vanliga humöret bara för att lugna oss. Ty Anna-Lena var sådan, att hon skulle ha kunnat skratta med handen inne i elden, om hon ansett det gagna till något. Det var ett underligt virke i henne, inte af det slaget som det växer mest af.

Det var redan kväll, när vi nådde lasarettet, och den dagen skulle det ej göras något åt henne. Jag fick sitta en stund hos henne inne i sjukrummet, och hon såg så glad och kry ut, som om hon varit lika frisk som jag.

— Här har du pengarna, sade jag, när jag skulle gå. Det räcker både för lasarettet och hemresan och blir nog litet öfver att förnöja dig med här i staden, innan du far hem.

Då skrattade hon till, ystert och lekfullt, och det skrattet och den minen hon hade då skall jag aldrig glömma. Det var hennes afsked till mig.

— Men du glömmet, far, att jag ingen portmonnä har att ha pengarna i, nojsade hon. Du får allt lof att skaffa mig en, innan du vänder om hem.

Det var en sak att jag skulle skaffa henne en, och morgonen därpå gick jag upp till lasarettet för att lämna henne den nya portmonnäen och säga adjö till henne. I korridoren mötte jag sköterskan och frågade henne, hur det stod till med Anna-Lena.

— Hon är död — dog under operationen, svarade hon hviskande.

Herre Gud, Lars, du kan aldrig tänka dig, hur det där tog på mig!

Far kippar efter luft, som hölle han på att kvävas, och det går en skälfnings genom alla de närvarande.

— Jag vet inte, hur det gick till, fortsätter far efter en stund med onaturligt lugn röst, men jag kan tänka mig till det och jag ser det för mig. På operationsbordet ligger Anna-Lena, blottad och naken, och man söfver henne. Så kommer läkaren med sin knif. Med vänstra handen griper han om det sjuka stället och med den högra skär han, skär säkert och precis så som han vill och menar det. Hur många kroppar har han ej haft under sin knif, unga och varmblodiga och gamla och halfförtorkade! Han är så van, att han ej tänker på skillnaden, tänker knappast på om det är lefvande eller dödt han skär i. Han är så van och härdad. Men midt under det han skär, när honom utifrån ljudet af ett starkt sprängskott, som kommer fönsterrutorna att skallra. Det är han icke van vid. Han spritter till och ser en sekund mot fönstret och handen gör därvid en ofrivillig rörelse och knifven skär miste, skär för djupt... Operationen misslyckas — det blir ond, bråd död...

Iduns friaval

Nedanstående skildring utgör det sextonde porträttet i den serie personkaraktäristiker, som ansluter sig till vår stora pristäfling "Iduns friaval", angående hvars bestämmelser vi hänvisa till täflingsprospektet i n:r 1.

16. Sportkvinnan.

MAN BORDE EGENTLIGEN TALA med Edv. Wavrinsky, så vi kunde få en lag, förbjudande äktenskap med andra än sportkvinnor. En enquête bland nutidens manligt tänkande befolkning skulle utan tvivel ådagalägga, att om någon egenskap sättes högt och beaktas som pricken öfver i'et, såsom krönet på alla drag, som ingå i begreppet en förträfflig hustru, så är det denna: hon är tillika bevärdad i idrott. Draget på modet — dessa år och låt oss hoppas för all framtid — är detta: att kunna en sport, gärna flera — att äga sådan läggning, att man drifver den idrott man dyrkar till något helt och betydande — att förstå idrottens själ och skatta dess värde för den enskildes goda lynne, för samlifvets trefnad, för släktets och nationens högsta väl.

Det har funnits tider, då det var till hjälp så "dötrarna gick åt", om de kunde deklamera Stagnelius eller Tegnér, tala fransyska, sjunga romanser, spela piano eller ta sig ut i en kofiljong. Hur fjärran ligga icke dessa konster lifvets mening och kvinnans rätta kall! Hur fjärran i grunden också från nutidens, den stränga nutidens, smak. Nog närmar sig vår tids kynne vida mer naturens väsen än den gamla goda tiden, då sådana lekar, detta estetiska bjäfs fagnade folk. Det står ej att få bättre bot för vår skröpliga kultur än kroppens kult, kvinnokroppens fullkomning.

Lek behöfs, lek ska till — ingen lek liknar mer det heliga arbetet än idrotten. Dess uppsving betecknar gryningen till den nya tidsålder vi nu under bäfvan se rycka fram, utkastet till det nya människosläktet, hvars ankomst vi bida. Endast idrottens dyrkare komma att bestå i samhällstäflan, endast de som äro invigda i kroppskultens mysterier skola se morgondagens härlighet och i släktet lefva länge på jorden. Ty jag talar icke blott för träningen af starka ben och vårdens af biceps' explosiva kraft eller hudens härdning, jag tänker äfvenledes på blickens skärpning och på hur nerverna förädlas genom utbildningen af en god idrottslekamen — men framför allt lägger jag vikt på den karaktärens lyftning hvarje än så liten sportsbragd förutsätter.

Det har blifvit sagdt af en filosof, att naturen gifvit oss glädjen såsom en visare, hvilken anger, när vi följa lifvets vilja och rätta väg. Men säg: hvar sväfvar glädjen mer froget i gärningens spår, än när jag fullbordat det jag som idrottsman satt mig för? Bakom snart sagt all annan mänsklig verksamhet kan man befara att få se tviflet slicka fram sitt grinande ansikte — blott idrottskampen är skyddad mot det förlamande grubbel, som hviskar: hvad tjänar det till? — Man kan ej förvånas, att de visa sig så naivt ifriga att få berättla om sina dater, inte bara jägaren och morgonryttaren, utan också tennisten och seglaren, cyklisten och den som ligger i trä-

ning för de stora bragderna på Stadion. Hvad under att de känna behof att öppna sin själ? De ha verkligen upplefvat något märkligt och känt hur de rört sig i lifsböljans bräm.

Man vore nästan frestad att säga: vare en kvinna hurdan som helst — har hon en sport, då förtjänar hon beaktas. Då finns det goda utsikter till att hon inom sig bär några af de drag, som bilda ett ackord af ivenne makar, då glömmes hon inte ens som hustru att vara god kamrat, med from aktning för fair play.

Sportslifvet rensar bort mycket skräp ur människans väsen och befriar lätt och ledigt, icke minst kvinnan, från några af de lyten, som försvåra samlifvet med nästan. Det stärker känslan för lojalitet och rättfärdighet och förbereder sålunda kvinnan till humanitet under de fredsförhandlingar, som upplåsa mycken tid i samlifvet mellan förälskade af lifligt temperament. Genom sportslifvet förvandlas det monstrum, den förtäckta tyrann, som kallas "den svaga kvinnan" till en jämnspelet partner, som icke ens inom hemmets fyra väggar och inför den värnlöse — sin fredsälskande make — bryter mot de regler, efter hvilka en gentleman uppträder. Kort och godt: det finns ingen skolning, som på ett mer genomgripande sätt lockar fram hos kvinnan de högsta manliga samlifvdygderna och denna nästan gudomliga fulländning, som uttryckes i det lilla ordet gentleman.

Jag beundrar the american lady — men för samlif i nordisk mening, för innerlig hvardagsgemenskap med en svensk vet jag knappt om hon lämpar sig. Hur ofta märks ej något hjärtefruset hos unga svenskar som gift sig in i the smart set? I min lofsång till idrottskvinnan bör heller ej inläggas någon förtäckt hyllning till amerikanarnas kvinnoideal. Vi ha vårt eget, som är mycket bra, men som vi också, i mån som föremålet stiger, låta stiga om kapp med detta. Genom en ganska liten förskjutning i uppfostran kan man uppnå märkvärdiga resultat. Man borde kunna ingjuta sportens anda hos våra flickor utan att de därigenom skola amerikaniseras eller ens angliseras, utan fullt väl bevara tjustningen i sitt svenska väsen.

De båda könen ha lätt att spela rollen af reformatorer gentemot hvarandra. Vill man utrota ett lyte bland män, gör man väl i att hänvända sig till kvinnorna om hjälp. Och den som vill se implantas ännu en dygd hos våra kvinnor, bör kunna räkna på bistånd härtill bland landets män.

Det blir af intresse att se, hur pass klart idealet idrottskvinnan står tecknad för denna svenska släkt. I den mån sådant låter sig bedöma af omröstningen vid en pristäflan.

MOGENS LANG.

Manuskript och brev

af redaktionell natur torde alltid adresseras till Redaktionen af Idun, ej till någon särskild medlem af densamma.

Men Anna-Lena är söfd. Hon vet ingenting om knifsnittet, ingenting om döden. Den kommer öfver henne som en djup, lugn sömn utan drömmar. Far och mor och syskon ha mest ondt af knifskåran. För dem svider den som eld och för dem blir den till ond, bråd död. Ond, bråd död! säger grannen och vaggas omedvetet med kroppen. För ond, bråd död bevaras oss, milde Herre Gud!

Far tiger åter en stund, medan han söker bli herre öfver sina känslor. Så fortsätter han med samma onaturligt lugna röst:

— När blixten slår ned och träffar en människa eller ett jordskred kommer med ofärd eller när stormen knäcker en furu, så att den i fallet slår ihjäl himmerhuggaren, så är det ond, bråd död. Men det följer ingen bitterhet med den döden och intet hat. Man böjer sig stilla för den, ty det är som om vår Herre själf utdelat slaget. Men när en människas hand verkar med i den bråda döden, tillägger far och knyter händerna så att knogarna hvitna, då kommer det hat och bitterhet med i tankarna och då skulle man vilja ta tag i den där hvita, fina handen och krama den, tills blodet sprunget ut under naglarna bara för att hämnas. Åh...

Och hans åhörare följa med hela sitt sinne skifningarna i hans ord och röst och de räta på sig i detta ögonblick och se hofullt omkring sig, som sökte de efter någon att kasta sig öfver.

— Ja, det där var i går, far far åter vid efter en ny tystnad, och i dag är både Anna-Lena och jag åter hemma. Och du skulle bara se, Lars, så vacker och fridsam hon ser ut, där hon ligger! Hon har ett sådant obegripligt vackert uttryck i sitt ansikte, som om hon bara slumrat in och sof så innerligen godt. Inte visste hon något om döden, ingenting alls. Och jag kan inte heller riktigt fatta, att hon är död, det går rundt i hufvudet, när jag tänker på det.

Och far stryker sig öfver pannan, som man stryker öfver ett immigt fönster för att få det klart. Och grannen sitter där full af medkänsla och lider med. Han känner dem så väl och vill dem så väl och han begriper, att han måste göra något för att rädda dem undan sorgen, innan de brytas ned, och han söker och famlar efter lämpliga ord till tröst.

— Ja, människan dömer efter det ringa hon vet och efter det lilla mått hon har att mäta med, försöker han. Men tänk om vi kunde se allting framför oss, både det som varit och det som är och det som komma skall, kanhända skulle vi då få se, att det ena icke sker annat än för det andras skull, det som var före eller det som kommer efter. Och kanske skulle vi då också få se, att det i själfva verket inte finnes någon ond, bråd död, ty kanske var den icke ond och kanske var den icke heller bråd. Hvad vet människan egentligen?

Han är inte riktigt nöjd med hvad han sagt och han vill säga mera, men han finner ingenting mer att trösta med. Då reser han sig stillsamt och går ut för att åtminstone själf komma ut ur dysterheten.

Kommen ut på gården blir han stående en minut och ser sig omkring. Då ljusnar plötsligt hans uppsyn, och han skyndar åter in.

— Era kor ha brutit sig in på klöfvervallen, och få de frossa där en stund, så äta de snart ihjäl sig, säger han brådskande.

Då nås de innevarande som af en elektrisk stöt, och alla skynda mot dörren för att drifva kreaturen från den farliga klöfvervallen. Men grannen går hemåt med lättadt sinne, ty han vet, att om hvardagsbesyren bara slippa åt att få tag i tankarna, så är den värsta sorgen redan bruten.

SVALÖFS

**SNABBKOKANDE
KORN-
FLINGOR**

tillverkas under sträng läkarekontroll utestutande af bästa svenska tvåradiga korn, duga till gröt, välling, soppor, pudingar, bakverk, tebröd, pannkakor m. m., lämna en välsmakande, näringsrik, lättsmält och fuktligt ren föda samt tinnas att få i hvarje väl sorterad specierisandel.

**Allmänna
Svenska Utsädes A.-B.,
SVALÖF**

**CLOETTAS
GULD-CACAO**
i vidstående förpackning
säljes öfverallt
1 HEKTO 45 ÖRE

SJU

dagar i veckan
läses en annons i

IDUN

**Iduns Hjälpreda för
Hemmet** läses under rubrik
"Om hudens vård":

"— Bland alla de medel, som rekommenderas för bevarande eller förbättrande af hyn, anses boraxbenzoë såsom det bästa. Mot finnick och oren hy är bästa medlet en längre tids begagnande af borax benzoëtvål —"

**Gahns
Borax Benzoë tvål**
har sedan gammalt stort förtroende. Pris 50 öre st.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 15—21 AUG. 1915.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; biff med tomater; mjölk; kaffe eller te. Middag: Gös å la Soto mayor med champinjonsås och pressad potatis; falska kycklingar med brynt potatis och salader; hallon med grädd.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; stekt sill med grädd och lök samt potatis; kaffe eller te. Middag: Färs af kalkkött med kokta turska bönor; soppa på vinbär med skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; kall kalkfärs (rester från måndag) med potatisbullar och lingon; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt torsk

med smör och ägg samt potatis; mannagrynskräm med mjölk.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; omelett i form; mjölk; kaffe eller te. Middag: Oxjårpar med pressad potatis; hallon med mjölk.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; ägg; kaffe eller te. Middag: Bräckt skinka med stufvade bondbönor; saftkräm med mjölk.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt färsk strömming med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Hönsfrikassé med ris; klar äppelsoppa.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; sillgratin; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Svampkroketter med spenat; filbunke med hallon.

RECEPT:

Biff med tomat (f. 6 pers.). 6 hg. oxhare eller benfritt innanlår, 1 medelstor portug. lök, 2 stora, mogna tomater, 1 msk. mjöl (10 gr.), 1/2 msk. salt (8 gr.), 1/2 tsk. hvit-

peppar, 4 msk. smör (80 gr.), 1 1/2 dcl. kokande vatten, 1/2 tsk. kött-extrakt.

Beredning: Köttet torkas med en duk, urviden i hett vatten, skäres i 1 cm. tjocka skivor, hvilka bultas på båda sidor. Löken skalas och skäres i skivor. Tomaterna sköljas, torkas, skäras i skivor, hvilka beströs med peppar och salt och vändas i hvetemjöl. Hälften af smöret brynes i en stekpanna, tomat-skivorna och löken läggs i och brynas vackert samt uppläggas på ett varmt serveringsfat. Biffarna kryddas, stekas i resten af smöret och en biff läggs på hvarje tomat-skiva. Vattnet och köttextraktet blandas och hälls i pannan, hvar- efter säsen får koka 3—4 min. En tsk. kallt smör tillsättes, och säsen hälls öfver biffarna. De serveras med potatis som frukosträtt.

Gös å la Soto Mayor (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. gös, 2 tsk. salt (10 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 2 tsk. finhackad rödlök, saften af 1/2 citron, 2 msk. matolja.

Till panering och stekning: 1 1/2 dcl. mjölk, 1/2 tsk. salt (3 gr.), 3 msk. hvetemjöl (30 gr.), 2 hg. flottyr.

Beredning: Gösen fjällas, rensas, sköljes, torkas, ryggen skäres bort, dock så att huvud och stjärt få sitta kvar. Gälarna och fenorna klippas bort, och fisken gnides in med saltet och hvitpeppar, läggs på ett fat och beströs med löken. Citronsaften och matoljan blandas väl och hälls öfver fisken, som får ligga 2 tim., hvarunder den vändes 2 ggr; löken tages därefter noga bort. Saltet smältes i mjölken, fisken doppas däri och vändes i mjölet. Flottytren upphettas i en liten långpanna, gösen läggs i, stekes vackert gulbrun på båda sidor och läggs på sugpapper, så att flottytren får rinna af. Den uppläggs på servett eller tårtpapper, garneras med stekt persilja och vackert skurna citronklyftor och serveras med champinjonsås samt pressad potatis.

Falska kycklingar (f. 6 pers.). 6 hg. svinfilé, 4 msk. hackad persilja, 3 msk. smör (60 gr.), 2 tsk. salt (10 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar.

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.). 3 del. buljong, 1 del tjock grädd.

Beredning: Filéerna, som böra väga 2—4 hg. st., putsas, torkas med en duk, urviden i hett vatten, och skäras upp längs efter. Persiljan rensas, sköljes, vrides hårdt i en duk, hackas och inarbetas i smöret. Filéerna fyllas med persiljesmör, hopsys nätt med bletsyrsm och ingnidas med kryddorna. Smöret brynes i en järnkastrull, filéerna läggs i, brynas väl på alla sidor och få därefter steka med tätt lock, tills de äro möra, eller omkr. 1/2 tim. under tiden spådes med den kokande buljongen och grädden. De skäras i tunna skivor, hvilka sammanläggas på varmt fat, så att de se hela ut. Säsen vispas upp och hälls öfver köttet. Garneras med persilja.

Serveras med brynt potatis och salader.

Stekt sill med grädd och lök (f. 6 pers.). 2 stora, salta sillar, 1 msk. mjöl (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor, 3 msk. smör (60 gr.), 3 dcl. tjock grädd.

Till garnering: 1 stor portug. lök, 1 1/2 msk. smör (30 gr.).

Beredning: Sillen urtages och får ligga i rikligt med vatten 24 tim., hvarunder vattnet bytes 2 gånger. Skinet afdrages, hvarefter sillen fläkes, ryggen jemte alla småben borttagas, och sillen inklappas i en fiskhandduk. Filéerna vändas i en blandning af mjölet och de stötta skorpor, stekas vackert gulbruna på båda sidor och uppläggas på varmt serveringsfat. Pannan vispas ur med grädden, och säsen får ett uppkok. Löken skalas, skäres i tunna skivor och brynes väl i smöret; hårtill användes en särskild panna. Sillen uppläggs på varmt serveringsfat, säsen hälls öfver och anrättningen garneras med den brynta löken och persilja. Serveras som frukosträtt med nykokt, oskalad potatis.

Färs af kalkkött (f. 6—8 pers.). 5 hg. benfritt innanlår, 1 hg. torr, rensad njurtalg af ox eller 1 hg. späck, 1 msk. salt (15 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar, 1/2 msk. mjöl (15 gr.), 1 ägg, 2 äggulor, 5—6 dcl. tjock grädd.

Beredning: Köttet torkas med en duk, urviden i hett vatten, befrias från senor och hinnor, skäres i tärningar och males 3 ggr genom köttkvarn. Njurtalgen hackas fint med knif på skärbrädet, blandas jämte kryddorna med kalkfärsen, som drifves ytterligare 3 ggr genom kvarn. Färsen stötes därefter tillsammans med mjölet i stenmortel med trästöt, tills den blir jämn och smidig, då tillsätts ägget och ägg-gulorna, en i sänder, under fortsatt kraftig stötning. Färsen passeras genom hälsikt och får stå på kallt ställe eller på is några tim., eller helst till följande dag. Den arbetas då kraftigt med slef, under det grad-

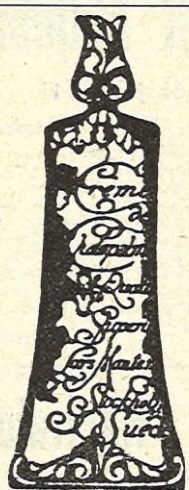
Intet besvär med vin, konjak, kaffe, saft eller dylikt vid begagnande af Apoteket Vasens Laxermarmelad, det behagligaste afföringsmedel som existerar. På alla apotek.

icke allenast genom sin öfverlägsna kvalitet, utan äfven genom sin relativa prisbillighet, skiljer sig **Chinalack** från alla andra emalj-färger. — För dåliga efterrapningar varnas. Ansenkfrön nya giftstadgan. Erhålls hos alla färghandlare. Profkarta gratis. Fabrikant: **Dorch, Bäcksin & Cos A.-B.**, Göteborg och Stockholm.

**Crème de
Cholepalmine,**
utmärkt antiseptiskt
hudmedel,

säljes i tuber à 40
öre hos Herrar
**Specier-, Färg- och
Parfymhandlande
m. fl. samt à
Apoteken.**

**Ett komfortabelt inredt badrum och kök
ökar hemmets trefnad.**

De nyaste, modernaste och i sanitärt hänseende mest fulländade installationsartiklar såsom: Badkar, Badugnar, Badbatterier, Duschapparater, Tvättstall, Vaskar, Slaskrattar, Vattenklosetter, Pissoirer etc. samt Vägglattor af porslin och emaljerad zinkplåt erhållas från oss genom alla entreprenörfirmor.

A.-B. Wilh. Sonesson & Co, Malmö.
Afdelningskontor:
Stockholm, Göteborg, Köpenhamn.

I Stockholms Fjällkoloniers

LOTTERI

Andra dragningen, erhållas lotter efter rekvisition, märkt **X 1**, adress: **Fjällkoloniloteriet, Artillerigatan 60, Stockholm**, hvarifrån lotterna sändas mot postförskott à 2 kr. pr lott + porto samt kostnaden för dragningslista, som utan särskild begäran tillägsas enhvar, som skriftligen rekvisiterat lott. Dragningslista utkommer 2 à 3 veckor efter dragningen.

Dragning i September 1915.

Hvar 8:e lott vinner.

Högsta vinst: "**Ett idealhem**" (konstnärligt komponerade möbler, mattor, gardiner, ljuskronor och prydnadsföremål till sal, hvardagsrum, sängkammare och barnkammare), värde 9,000 kr. "**Bäcken**", marmorstaty af H. Neujd, 5,000 kr. **Motorbåt**, 3,000 kr. **Tafta af Carl Larsson**, 2,000 kr. etc., sammanlagt 12 vinster i värde om minst 1,000 kr. (se vinstlistan, som medföljer hvarje rekvisiterad lott), 365 vinster om 900—100 kr., 1,200 vinster om 90—40 kr., 1,680 vinster om 39—25 kr., 3,650 vinster om 24—10 kr. etc.

Lägsta vinstvärde 5 kr. Tillhopa 10,000 vinster

BENGT OXENSTIERN.
Lotteriets föreståndare.

SIDENHUSET

Stockholm.
Regeringsg. 32.
Detalj & Engros.

Damernas paradis.

Är Skandinavians största firma för **Sidenvaror,**
Sammet, Spetsar, Band, Ylle- och Bomullstyger.

Damunderkläder, finare Tricotage, Handskar.

P. D-Korsetter, Damkonfektion, alla slag.

Landets största detalj-Damskrädderi.

Lyxbeställningsafd. 2 fr. upp. Populäraafd. 1 fr.

— Prover & kostnadsförslag franco.

Priserna erkändt lägre än i utlandets Sidenhus.

KLÖFVERDAM.

Fotogenlampan var tänd och belyste efter bästa förmåga interiören. I kakelugnsbänken låg far med ryggsidan utåt, för att lampskenet skulle falla på Fäderneslandet han läste i.

Framme vid bordet, midt i ljusketen satt mor och lade stjärnor med en något använd kortlek. En enstaka kaffekopp med skeden i kopen och en affiten sockerbit bredvid, skvallrade om att mor Malena tagit sig en »extra tår». Allt som oftast blötte hon tummen mot den för ändamålet slappt hängande underläppen, i hvilken härvid åstadkoms en viss dallring, något som uppmärksamt iaktogs af katten, som låg hoprullad högst uppe på den uppbyggade sängen.

Borta vid fönstret satt en pojke och petade sig i näsan med utmärkt godt resultat.

Allt var således hemtrefnad och söndagsfrid.

»En skall få se att syster din dör snart. Här ligger rejält dödsfall till en klöfverdam. — Att en skall bli tvungen att bära sörjkläder nu, när en ändtliga fått sig en grön kalasklädnad.»

»Du får väl åtminstone vänta med att kläda dig i sörjkläder tills du fått någon att sörja.»

»Du kan vara säker. De svarta korten ha följt klöfverdamen genom alla tre stjärnorna.»

»Att du bara gitter tro på det där lortet.»

»Tro! Mor Malena blickade tankfullt ut på den fläk af himmeln, som syntes öfver det röd- och hvitrandiga skynket framför fönstret. Man fick väl tro det som man själf var ett bevis på.

Mor Malena hade gått ogift i föräldrahemmet ganska länge, så länge t. o. m., att hon själf börjat — inte förlora hoppet, när gör en flicka det? men i alla fall draga farhågor på sig för den sakens skull. Då hände det att Lovisa, den gamla soldatänkan, kommit att gå på hjälp i gården. En kväll hade hon lagt ut kort om Malena. Jo, då, nog blef hon gift, t. o. m. mora på egen gård, ett barn skulle hon också få, och det blef en pojke.

Malena såg sig om i rummet, på mannen, på pojken.

Nå, var hon inte gift kanske? Var inte gården deras? Var det inte hennes barn, som satt därborta vid fönstret, och var det kanske inte en pojke?

Hon började blanda korten med sådant eftertryck att skeden häftigt klirrade mot koppkanten. Kisse lyfte hastigt på huvudet, och far vände sig om.

»Det är syndigt och förbjudet i Guds lag att hålla på med sådant där en söndag.»

»Syndigt? När man hederligt och anständigt går i kyrkan hvareviga söndagsförmiddag, må ett litet tidsfördrif på eftermiddagen varda en förlåtet. Någon förströelse får man väl ha — när man hvarken super eller snusar.»

Fader Anders fann ingenting att svara på detta utan vände sig åter mot sin tidning.

Efter att ha lagt ytterligare ett par figurer med korten, samlade mor Malena ihop dem, svepte in dem i ett gammalt nummer af Sanningssvittnet och lade ner dem i en byrålåda under en linnehög. Så körde hon ner katten från sängen och började plocka ur sängkläderna.

Hon kände sig kränkt öfver mannens söndagsförmiddag. Snart nog hade hon af Lovisa lärt sig kortens betydelse, och nu hände icke så sällan att någon grannkvinnas kom in till Malena för att i korten få veta om mannen skulle komma »svirad» hem från marknaden, om något Amerikabref eller någon lotterivinst var att vänta o. s. v.

Nästa dag tröskades det hos Anders Perssons, och mor Malena hade mycket folk i maten.

Det var kaffedags, och de sutto just kring bordet, snöflände och blåsande på drycken.

»I har väl hört att Lotta i Torpet har blett så illa sjuka att det lär vara fråga om livet?»

Mor Malena kastade in ett stycke torf i spisen för att få påtären att hastigt koka upp.

»Hvad säger I? Ifrån alla sina små. — Ett sådant Herrans elände.»

Hon strök sig med pekfinger om näsan och torkade af på förklädet. Så dök hon ner i kaffeburken och hämtade upp en nypa kaffe som hon lade på pannan för att påtären skulle bli riktigt kraftig.

Ar det hon som är klöfverdamen, tänkte hon för sig själf, så slipper jag bära sörjkläder och kan begagna min gröna kalasklädnad — utom på begravnigen förstas.

»I ska få se hon stryker med, sade hon betänksamt.

Några dagar senare fick emellertid Malena höra att Lotta var på bättringsvägen, och något dödsfall blef det inte af den gången. Inte heller från svägerskan som legat sjuk en längre tid, hördes af någon försämring.

Icke förty fortforo korten envist

Lejon Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITE! BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT MED OFVANSTÅENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE SYBEHÖRS-MANUFAKTUR- & KORTVARUAFÄRER.

den tillsättes litet i sänder, pröfvas, och tillsättes om så behöfves, med litet äggvita eller gräddes. Färsen kan, om så önskas, afsmakas med litet rifven lök, finhackade champinjoner eller tryffel, och samma vikt af smör kan användas i stället för njurtalg eller späck. Kokas i vattenbad eller stekes i ugn. På samma sätt beredes färs af svin-kött.

Kokta turska bönor (f. 6 pers.). 750 gr. färska bönor, 7 del. vatten, 2 tsk. salt (10 gr.), 3 tsk. finhackad persilja, 2 msk. smör (40 gr.), (2 mstk. mjöl, 20 gr.).
Beredning: Bönorna rensas, sköljas, få afrinna på duk, skäras i 4 mm. tjocka bitar, tvärs öfver

(något på snedden). De påsätts i kokande, saltadt vatten, och få koka, tills de äro mjuka, då öfverflödigt späd afhålles och bönorna blandas med persiljan och det kalla smöret.

Önskas säsen simmig, afredes den med mjölet, som fräses med hälften af smöret, spadett tillsättes, och säsen får koka 5 min, hvarefter bönorna läggas och blandas med persiljan samt resten af smöret. Serveras till stekt kött, bräckt skinka och kokt korf.

Vaxböner behandlas, tillagas och serveras som turska bönor.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 31 juli 1915.

Tillgångar:	Skulder:
Kassabehållning	Aktiekapital
Obligationer	Reservfond
Fastigheter o. inventarier	Pensionsfond
Reverser mot säkerhet	Depositions- o. Kapitalr.
Växlar	Sparkasseräkning
Kreditiv- o. löpande räkningar	Giro- och löpande räkn.
Hos inhemska banker	Postremissväxlaräkn.
» utländska banker	Till inhemska banker
A andra räkningar	Af utländska banker ins.
	A andra räkningar
Kronor 139,407,770:33	Kronor 139,407,770:33

Uppskjut ej längre

att köpa lotter i

Harfvalotteriet

utan insänd snarast rekvisition under adr. Harfvalotteriet, Skepparegatan 19, Stockholm.

Dragning den 15 Sept.
Lotter sändas endera mot postförskott eller förskottslikvid.
Pris 2 kr. + 35 öre (för porto och dragningslista).

Lotter försäljas äfven i lotteriets utställningslokal, Regeringsgatan 9, Allm. Tidningskontoret, Gust. Ad. torg samt i de flesta Bok-, Pappers- och Cigarraffärer såväl i Stockholm som i landsorten

Anna Josephson,
Lotteriets föreståndare.

Utmärkta organ

för annonsering i landsorten äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Nyheter.
Avesta: Avesta-Posten.
Borlänge: Borlänge Tidning.
Borås: Borås Dagblad.
Falkenberg: Falkenbergs-Posten.
Falun: Falu-Kuriren.
Halmstad: Hallandsposten.
Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.
Helsingborg: Öresundsposten.
Hernösand: Hernösands-Posten.
Hörby: Mellersta Skåna.
Karlstad: Karlstads-Tidningen.
Kristinehamn: Ansgariiposten.
Landskrona: Korrespondenten Landskrona Tidning.

Linköping: Östgöten.
Luleå: Norrbottenskuriren.
Mora: Mora Tidning.
Nyköping: Södermanlands Nyheter.
Oskarshamn: Oskarshamns-Posten.
Söderhamn: Söderhamns-Kuriren.
Söderköping: Söderköpings-Posten.
Södertälje: Södertälje Tidning.
Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
Umeå: Västerbottens-Kuriren.
Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.
Visby: Gotlandsposten.
Örebro: Nerikes-Tidningen.
Östersund: Jämtlands Tidning.

MUSTAD'S VÄXT-MARGARIN

Utmärkt till smörgåsbordet och ypperligt till stekning. Begär högsta märket: MUSTADS "BÄSTA-VÄXT"

att ställa samma horoskop för klöfverdam, och mor Malena kunde inte höra talas om någon sjuk kvinna utan att samma undran kom — männe det kan vara hon som är klöfverdamen.

(Forts.)

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA.

Skutt af Furustam. Historien förefaller oss lika skruvad som eder signatur.

Mr Violet. Om vi få plats skola vi söka tillmötesgå eder önskan.

Britts o m m ar, Duger ej. Hl. Bilderna kunna ej användas. De skulle ej taga sig någonting ut i produktion.

Gjaek. Edra verser äro omöjliga. V—g—g. Öfverfullt i den poetiska skattkammaren.

S 1913. Versen lämpar sig utmärkt för Er bästa väninnas poesialbum. Något att »ge omdöme om» är det ej. I—a B—m. Motivet är ju utslitet. Theyer. Vi publicera äfven debutanternas alster — om det är något med dem.

S. A—n. Dikten oanvändbar.

Fru A. B—r. Skissen nu skickad till sättning.

EXPEDITIONENS BREFLÅDA.

»Högre officer». Annonsen kostar 3:— kr. pr gång.

55 Kungsgatan Almedahls Försäljnings-Magasinet **55 Kungsgatan**

Kontoret 21 66. GÖTEBORG. Butiken 11 31.

Rikhaltigt urval af **Linne- och Bomullsartiklar.**

Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för Hotell, Restaurationer, Sjukhus, Badhus, Ångbåtar och Privat hem samt Brudstyttslar.

Damast- och Drälldukyger. Lakanslärft. Percaler. Bolstervar. Handdukar. Mattgångar. Mangelduk. Badkappyg. Hvita o. kulörta Bomullstyger m. m.

Broderier. Spetsar. Färdigsydd damunderkläder, Dag- och nattskjortor, hvita o. kulörta skjortor. m. m.

Kom ihåg insamlingen för de nödlidande i Polen!

HANNOVER. För ung dam eller herre en treflig dublett i liten familj. El. ljus. Hel pension, om så önskas. Förfrågningar (på tyska) till fru K. Krause, Am Taubenfeldt 28 III, Hannover.

Barmhärtighetsverk.
Hjälp mig, beder en sjuk hemslöjdsflicka någon af alla de bättre lottade. Närmare uppl. kan erh.: Djupt tacksam för svar till »Hemlös», Iduns exp. f. v. b.

Sjukvårdsintresserad dam
erbjudes att tillsammans med skicklig läkarspecialist öfvertaga ett välrekommenderadt privat sjukhus. 20,000 kr. erfordras. Svar med upplysningar och foto emottages till sign. »Erfaren fackman» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm, f. v. b.

Hår realiserar.

Hårarbeten direkt från fabriken. Flåtor i äkta mjukt naturhår, stora, fylliga, i alla färger, 50 cm. långa 6.—, 60 cm. 6.50, 70 cm. 8.— samt 10.—.

Beställning mottages å allt hårarbete, såsom flåtor, peruker, klockedjor etc. för damer och herrar. Penningarne återbetalas genast om ej till belåtenhet. Vi sända allt under tystlåtenhet mot postförskott. Obs! Inga penningar i förskott. Varan betalas när Ni erhåller densamma.

Hårfabriken SPECIAL, Malmö 7.

SÖDRA FÖRSTADSGATAN 70.

SJUKSKÖTERSKEELEVER emottagas å kustsjukhuset på Styrso. Kursen förberedande, räcker 3 mån. Afgift 30 kr. pr mån. för allt.

Husornarna

Central Bobbin Symasfincr

utmärka sig genom utomordentligt lätt gång, mycket stor hastighet, korta nålar, stor hållbarhet mot slitning och stor spole. Arbeta därför alltid till ägarens belåtenhet.

En svensk symaskin bör finnas i hvarje svenskt hem.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast afskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

I GODT HEM, egendom i närheten af Norrköping, får undervisningsvan, musikalisk lärarinna plats att läsa 4:de klassen med en flicka o. 1:sta klassen med en gosse. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsgatan 34, Sthlm.

VÄL REKOM. BARNSKÖTERS KOR er- hålla platser genom Sthlms stads Ar- betsförmedling, Regeringsgatan 107. Exp.-tid 9-4, lördag. o. helgdagsaft. 9-2. Riks. och allm. telef. 4047.

FÖR EN RASK OCH DUGLIG, bildad flicka, fullt kunnig i matl. samt alla inom ett hemförel. sysslor och som på egen hand vill sköta ett 3 pers. hushåll, finns god plats ledig den 1 sept. i Göteborg. Goda betyg jämte foto fordras. Den som är hemma i sömnad har företräde. Svar märkt »Duglig», Nord. Annonnsbyrå, Göteborg.

BILDAD FLICKA, karaktärsfast och ordningsälskande, kunnig i handarbete och hushållsbestyr erhåller 1 eller 15 sept. plats som biträde till husmodern vid uppfostringsanstalten för sinnslösa barn å Stretred. Lön 300 kr. pr år och fritt vivre. Helst musikal. Ansökan med betygsskr. och foto insändes till husmodern und. adr. Källered.

ENKEL OCH ORDENTLIG FLICKA från bättre hem, med godt och vänligt sätt mot barn, får plats nu genast i familj med tre barn, att hjälpa till med deras vård och kläder. Bör även hjälpa till med städning samt andra husliga sysslor. Jungfru finnes. Sv. m. foto. ref. och löneanspråk till fru Stina Lindhe, Trafikchefsbostaden, Köping.

LÄRARINNA som äfven utom lektionerna är villig att något sysselsätta sig med barnen önskas 1 sept. till en 7-årig gosse. Den som genomgått kindergården har företräde. Svar med betyg, rek., foto o. löneanspråk till fru E. Arfwedson, Hedensö.

I JÄGM. FAM. i södra Dalarna får 1 nov. frisk, ordentlig i enkel matl. kun. ensamjungfru plats. Sv. med betyg, rek., foto. o. löneanspråk till »A. H.» Iduns exp. f. v. b.

BILDAD, BARNKÄR FLICKA, svenska eller tyska, kunnig i sömnad och handarbete, erhåller 1 okt. plats i läkarefamilj i vacker trakt i öfre Norrland för att mot fritt vivre deltaga i barnens vård (barnjungfru finnes) samt för öfrigt såsom hjälp och sällskap. Svar, helst med foto. samt uppgift om ålder till »Familjemedlem 4», Iduns expedition, f. v. b.

HUSHÅLLERSKA med godt utseende och trefligt sätt, i en ålder af 24-32 år, samt kunnig i tillagning af »godt humskost» erhåller plats i okt. hos tjänstem. an. Svar med betygsskrifter, lönepretentioner samt foto. till »Lugn plats», denna tidn. kontor. Foto. returneras.

BARNSKÖTERSKA med goda rekommendationer, helst troende erhåller plats den 15 aug. hos familj med 2 me barn. Sv. med uppgift om lönepretentioner och foto. ställas till »Barnsköterska», Gumælii Annonnsbyrå, Malmö.

Tvåttförestånderska. Befattningen såsom tvåttförestånderska vid Lunds hospital och asyl är till ansökan ledig med tillträde inom augusti månads utgång. Den kontanta lönen utgör 600 kr. jämte ålderstillägg efter 2, 5 och 10 år med 10, 20 och 40 % förhöjning. Dessutom tillkomma naturaförmåner, bestående af 1:sta klassens kost, möblerade rum med uppvärming och belysning jämte fri tvätt.

Ansökan, åtföljd af en kortare lefnadsbeskrifning, präst- och läkareintyg samt betyg, utvisande kompetens för platsens skötande, ingifvas hit innan den 31 augusti. Sökandens ålder bör vara omkring 35 år men dock ej öfverstiga denna.

Vidare upplysningar kunna inhämtas å Hospitalskontoret, Lund, mellan kl. 10-2 på dagen.

Frisk, verkligt barnkär, bildad flicka, något skynkunnig, helst med genomgången barnavårdskurs, erhåller genast anställning hos disponentfamilj på landet med 2 barn, resp. 1 och 9 år. Svar till »Barnavård» under adress. S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Förestånderska för garn- och väfnadshandel i vacker landsortstad erhåller plats. Svar märkt »God säljarförmåga» med uppgift om ålder, betygsskrifter, lönepret. och om möjligt foto, sändes under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Framtidsplats kan ung energisk dam med affärsvana erhålla i stad i mellersta Sverige att själfständigt förestå affär inom frukt- och konfityrbranschen. Blott dam med 1:sta klass ref. och gedigen karaktär torde bemöda sig. Svar till »O. S. W. 24», Iduns exp.

Anspråklös lärarinna, fullt kompetent att undervisa 3:dje och 5:te klassens kurser enligt allmänna läroverkens plan erhåller plats i enkelt hem å landet instundande läsår. Svar med löneanspråk och meriter torde snarast sändas under adr. »Lärarinna 14», Dala-Järna.

Exam. Sjuksköterska erhåller anställning som sjuksköterska för fabriksamhälle i södra Norrland. Ansökan, med betygsskrifter och uppgift om ålder och löneanspråk, ställas till Holma-Helsinglands Linspinneri o. Väfveri A.-B., Forssa.

GODA PLATSER öfver hela Sverige för bättre platssök. anskafläs. In- sänd betygsskrift, foto. o. 20 öre i svarsporto t. Centralförmedlingen, Jakobsgatan 20, Stockholm.

Infödd tysk barnfröken med goda rekommendationer erhåller god plats 1. okt. i fin familj i Göteborg. Svar med foto och betygsskrifter till Svea-Byråns Platsafdelning. Kungssportsplatsen, Göteborg. Tel. 7790.

Föreståndarinnbefattningen vid Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset, Göteborg, är till ansökan ledig. Begynnelselön: kr. 1,000.—, bostad: (2 rum och kök) och allt fritt. Platsen tillträdes den 15 november. Ansökningshandlingar torde före den 18 augusti insändas till STYRELSEN.

Husmodersbefattningen vid Kroppefjälls Sanatorium kungöres härmed till ansökan ledig. Ansökan åtföljd af betyg och referenser ställes till Direktionen och insändes till sysslomanskotoret, Dals-Rostock, före den 20 aug. Befattningen skall tillträdas den 1 okt. Lön kr. 800 pr år, fria skatter och vivre.

Husmoder sökes för Kronprinsessan Margarethas vårdanstalts arbetskoloni, adr. Kullsveden, från den 1 nästk. okt., jämte ett biträde åt henne, som bör vara kunnig uti väfnad och enklare handarbeten.

Sökande till båda platserna bör vara bildade, allvarligt sinnade, med kärlek till barn och dessas ledande uppfostran.

Vidare genom Direktör Claes Virgin, Kungsgatan 51, Stockholm.

Ett stillsamt fruntimmer, med vänligt sätt, minst 38 år, helst med vana isjukvård, får plats att sköta äldre fru. Svar torde insändas till C. B., Folkabo.

PLATSSÖKANDE

VÄF- OCH SLOJDLÄRARINNA med flerårig praktik önskar plats för vintern i skola eller hem. Svar märkt »Sept.», Iduns exp. f. v. b.

BILDAD 23-ÅRIG FLICKA önskar den 1 oktober plats som hushållsfröken i familj eller som hjälp och sällskap åt bättre dam, i senare fallet behöfver ej jungfru finnas om hjälp med gröfre göromål erhålles. Platsen önskas helst i stad (gärna Sthlm). Är kunnig i ett hems skötande, äfven van vid sjukvård. Vackra betyg. Svar inom 8 dagar till »Familjemedlem, 23 år» Iduns exp. f. v. b.

ENKEL, BÄTTRE, hushållsman och mycket barnkär flicka önskar plats i familj till den 1 sept. Äfven lust för handel. Svar till »Ung och villig Norrlandska», Iduns exp. f. v. b.

GUVERNANTSPLATS sökes af ung flicka, som genomgått tvåårigt seminarium. Kan äfven undervisa i tyska på nybörjarstadiet. Svar till »Guvernans 22 år», Falköping p. r.

LÄRARINNA, undervisningsvan och musikalisk, som vistats utomlands, söker anställning för läsåret. Svar till »M. 15», Iduns exp.

UNDERVISNINGSVAN, musikalisk språkkunnig flicka, önskar plats som guvernant i godt hem. Goda rek. o. betyg. Svar till »Intresserad», Nord. Annonnsbyrå, Göteborg.

UNG NORSK DAME, embedsmands- datter, önskar att bli optat i et dannet, velstillet hjem, hvor hun kan være till nytte og hygge. Lön önskes ikke. Svar till »N. H.», Iduns exp. f. v. b.

TILL PRÄST- ELLER HERRGÅRD önskar en 18 års flicka komma för att deltaga i hushållet. Villig erlægga betalning om så fordras. Svar till »Familjemedlem», Seffle p. r.

EN 24 ÅRS FLICKA af god familj önskar plats som »husa» i bättre tjänstemannafamilj i stad å fastlandet. Kunnig i broderi och enkl. sömnad. Tillträde önskas under sept. månad. Svar till »Gotländska», Iduns exp., Stockholm.

19-ÅRIG FLICKA, som genomgått 8-kl. läroverk och har någon undervisningsvana, önskar plats att läsa med mindre barn (ålder 8-10 år). Svar till Karin Andersson, Fladje gård, Eldsberga.

EN TJUGUTREARIG, barnkär flicka önskar plats i godt hem, såsom husmors hjälp, helst med barnen. Svar till »Pålitlig L. A.» denna tidnings annonskontor, f. v. b.

23-ÅRIG FLICKA önskar till 1 okt. plats mot fritt vivre å större herregård eller egendom, där tillfälle gifves att få lära matlagning och alla inom ett hem förekommande göromål. Svar till Box 43, Harplinge.

18-ÅRIG FLICKA (8 kl.), som ämnar söka inträde vid fackskolan, önskar som medlem af familjen deltaga i hushållsgöromålen i bildadt hem på landet. Sv. till »18-årig», Refsund poste restante.

UNG FLICKA, något kunnig i sjukvård, önskar plats i bildad familj, som hjälp och sällskap, eller vid läkaremotagning. Sv. t. »Elisabeth 24» Iduns exp. f. v. b.

SPRÅKLÄRARINNA, nyss från utlandet, önskar den 15 sept. eller 1 okt. plats i familj på landet, att läsa kompletteringskurs i franska, engelska, tyska (äfven italienska, samt språkens litteratur och konversation) med ungdom, som slutat skolstudier. Sv. till »Skicklig — undervisningsvan» Iduns exp.

ENKEL o. PÅLITLIG 30 års flicka från godt hem, kunnig i matl. o. van att sköta ett hem, önskar plats till ensam herre eller dam, eller i familj där jungfru finnes. Sv. märkt »A. 30 år» Iduns exp. f. v. b.

SMÅLANDSKA som innehar plats på kontor önskar några månader komma i familj helst prästhem eller herrgård att under god och praktisk husmoders ledning mot fritt vivre eller möjligen någon liten lön deltaga i husliga sysslor. Önskar anses som familjemedlem. Tacks. för sv. t. »Små- landska» denna tidnings exp.

SKOLHUSHÅLL. Landtfflicka med god uppfostran önskar plats att förestå skolhushåll för 2 å 3 barn, i stad i södra eller mellersta Sverige. Är kunnig i matlagning och villig hjälpa med läxor. Hjälp till skurning o. dyl. önskas. Sv. märkt »Stora Syster» Iduns exp. f. v. b.

GUVERNANTSPLATS önskas af barnkär och undervisningsvan flicka, som genomgått 8-kl. läroverk (normalskole- komp). Betyg från liknande plats finnes. Svar till »Pliktrogen», Iduns exp., Stockholm f. v. b.

UNG FLICKA önskar plats i stilla familj som hjälp och sällskap. Sv. t. »Familjemedlem», Salbacka, Lännäs.

UNG FLICKA, som genomgått 8-kl. flickskola och äger ett års undervisningsvana, önskar lämplig plats nu genast. Svar till »L. W.» Källby p. r.

Hvar skall jag tillbringa min sommarmester?

I Sthlms omgifningar:

ULLAREDS HOTELL rekommenderas. Godt bord. Billiga priser. Skjutisar finnas att tillgå, till den natursköna Hjärtaresjön.

VID MÅLAREN. Pensionat Fagerudd har utmärkte strandbad och skogspromenader. Begär prospekt af Konditor Lundevall, Enköping.

I Skåne: LUDVIGSBORGS PENSIONAT. Härligt läge i skogrik trakt, nära Ringsjön, rekommenderas. Tel. Höör 58 B. Emilia Paulsson.

MOLLE-KULLEN, Hotell Elfverson. Rikstel. 9 och 26. Johan Elfverson.

I Halland: SUNDSHOLMS Sanatorium för bröstsjuka. Adress: Ryaberg. Läkare: Med. dr. Victor Berglund, Halmstad.

I Jämtland: UNDERSAKER, västra Jämtland. Hedins Pensionat rekommenderas.

Väffärrinna med kompetens äfven i linneseömnad önskar, efter nu genomgången utbildning hos bl. a. Handarbetets Vänner lämplig anställning vid Husmoderskola eller i privat tjänst. I senare fallet villig att undervisa i vanliga skolnämnen samt musik. Små löneanspråk. Sv. till »Arbete och Kompetens» under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Ung, bättre flicka med realskoleexamen önskar plats i god familj som husmoderns verkliga hjälp. Van att deltaga i alla i ett hem förekommande göromål. Är äfven villig att läsa med barn eller hjälpa till med skrifföromål. Tacks. för sv. t. »Villig» Box 12 Säfsjö.

Guvernantsplats sökes af ung, anspråklös flicka, som genomgått 8-kl. läroverk med normalskolekomp. Äger undervisningsvana. Svar till »19 år», Jönköping p. r.

Barnkär, enkel och anspråklös flicka som har vana att handhafva barn, får plats nu genast eller senare å landegdom nära stad, att hjälpa husmodern med vården af en två års flicka. Företräde har den som är ngt kunnig i sömnad och handarbete. Svar med foto samt uppgift om ålder och lönepret. till »R. M.», Lidköping p. r.

En 18-årig flicka önskar komma i godt hem att under husmors ledning deltaga i inomhus- sysslor, som familjemedl. och fritt vivre. Sv. t. »Skånska», Klippan p. r.

Undervisningsvan, musikalisk studentska med goda betyg och referenser önskar guvernantsplats, helst i södra eller mellersta Sverige. Svar till »T. R. 1915», Iduns exp. f. v. b.

29-års fru önskar plats snarast möjligt att med hjälp af yngre jungfru sköta hemmet hos ensam herre eller dam. Svar inom 14 dagar till »T. H.», Lund p. r.

Ung tyska söker plats, genast eller framdeles, som sällskapsdam eller barnfröken. Är kunnig i engelska, franska och tyska språken. Musikalisk. Referenser o. lönevillkor under adr. »J. A. 15202», Rudolf Mosse, Berlin SW. 19.

INACKORDERINGAR.

ETT GODT HEM för äldre damer och herrar kan erbjudas i 1-klassig pensionatvilla med alla moderna bekvämligheter invid Mösseberg. Elisabeth Andersson, adr. Mössebergsg. 65 Falköping-Ranten.

I PRÄSTGÅRD, på Dal, mottagas inst. hösttermin tvenne välartade flickor i åldern 10 å 12 år. Undervisning af van lärarinna. Inack. inkl. skolafgift 65 kr. i månaden. Svar till »Prostgården», Färgelanda.

FÖR UNGDOM finnes god inack. i bild. hem, ej långt från Schartau eller Södra seminarier. Förstkl. hus. Badrum. Ref. Fru T. Dillner, Hornsgatan 4, Stockholm.

I LUGNT OCH STILLA HEM, vackert beläget vid skog och sjö, nära Södertelje, kan 2-3 damer som önska hvila få god inackordering för år eller kortare tid från 1 sept. Svar till »Lugnt och stilla», Södertelje.

INACKORDERING kan erhållas med ensam eller deladt rum hos fru Maria Plg-Gyllenbåga, Artillerigat. 28 A III. Centralt läge. Allm. 22223

INACKORDERING. God och billig sådan önskas genast för vintern i naturskön trakt på landet af bildad medelålders dam. Sv. med upplysningar till H. O. Iduns exp. f. v. b.

God inackordering i familj eller ålderdomshem önskas i höst för gammal dam, helst i Stockholm eller dess omedelbara närhet. Goda ref. fordras. Svar till »82 år» under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Inackordering hos tillbakadragen, stilla familj eller i mindre, bättre pensionat med fasta pensionärer, sökes af äldre stadgd tjänsteman i förstkl. hus med nutida bekvämligh. å Norr, Östernalm eller Vasastaden, nära spårv. 1 å 2 tr., eller hiss. Sv. märkt »Stadgd» tjänsteman», adr. Iduns exp. f. v. b.

Doktorinnan Vilma Eriksons Hvilohem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Inackorderingspris 3 kr. pr dag, 70 å 80 kr. för mån. Adr. Högåsen, Arvika.

Kvinnlig Filosofie Magister önskar helinack. för höstterminen i närheten af högre Latinläroverket å Norrmalm i Sthlm. Svar med ref. inom 8 dagar till fil. mag. Mai Ljungh, Höör, Skåne.

I godt, bildadt hem i centrala del af Stockholm önskar bättre, äldre herre fullt inack., beräknad för längre tid. Svar till »A. B. 1915», Iduns exp. f. v. b.

Klena och lindrigt nervösa damer erhålla god inack. i godt och lugnt hem i södra Helsingland; nära läkare. Hälsofar trakt. Vidare upplysningar genom korresp. under adress »Själfförordande dam», Tolg p. r.

Hos skicklig barnmorska ägare till vackert och friskt, vid skog och sjö belägen landtgd nära läkare och apotek, kan blifvande moder erhålla god inackordering. Sv. till »Omsorgsfull omvårdnad» und. adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Sthlm, f. v. b.

Vid Tyra Rinnans **Konvalescenthem för barn Hindås,** 550 fot öfver hafvet, 55 min. resa från Göteborg, mottages friska och klena barn för rekreation. Anmälningar till höstens skolundervisning mottagas och prospekt sändas på begäran. Rikstel. 16, Hindås.

I Småland: FÖR BRÖSTSJUKA. Solgården, Bor. Nytt och tidsenligt. Läkare: Dr G. Lundskog. Föreståndarinna: Sjuksköterskan Tora Strömsten.

SOLBERGA PENSIONAT, adress Solberga, å småländska höglandet, 280 m. ö. h. i skogrik, vacker trakt, rekommenderas. 1½ km. fr. statsbanestation, 15 min. jvg-resa fr. Nässjö stad.

GRANSBO PENSIONAT, adr. Tranås. Härligt läge i närheten af sjön Sommen.

I Vestergötland: LISAKULLA HVILOHEM erbj. god helinack. från 60:— pr månad och 2:25 pr dag. Naturskön trakt, skog o. sjö. Fru Schultheisz, Sätla.

En annons under ofvanstående rubrik, 10 mm., kostar endast **Kr. 2:— pr gång** Likvid i postanvisning. Texten kan lämpligen skrivas å postanvisningsblanketten.

Gymnastikdirektörsexamen
 afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
 Ny kurs börjar den 14 sept.
 Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Doktor A. Kjellbergs
 kurs i massage och sjukgymnastik.
 Begär prospekt! Stockholm.
 Mästersamuelsgatan 70.

Vid Professor Unmans Institut
 börjar d. 1 okt. ny (ettårig) kurs i massage och sjukgymnastik.
 Begär prospekt!
 Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

Kurs i Massage och Sjukgymnastik
 STOCKHOLMS
 MASSAGE- & GYMNASTIK-INSTITUT
 Biblioteksgatan 28
 Begär prospekt.

Barnmorskan
 Fröken Ester Beckman, adr. Skara, åtager sig efter öfverenskommelse praktik i familjer. Ref. på begäran.

ROYAL WINDSOR
 Det berömda hårstärkande vattnet.
 Gifver grått hår dess ursprungliga färg. Sörjtager mjäll. Hindrar håret att falla ut. Märket grund. 1879. Beg. end. fil. med orden: *Royal Windsor Perfectionne*. En alltjämt st. försäljn. samt 30 års succés gar. Royal Windsors verkan. Pris kr. 5.— + porto.
 Nederlag: *Franska Parfymmagasinet*, H. öfver., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.

OATINE,
 denna kraftiga, snöhvita naturprodukt, framställd af ren hafre, uppfriskar huden och åstadkommer i förening med solens värme den så eftertraktade klara, friska engelska teinten. Akta *Oatine-Creme* i vitt burk med grönt lock; pris 1.50; 4-dubbel inneh. 3.—. *Oatine-Snow*; 1.50. Finnas öfverallt samt hos A. W. Nording, Biblioteksg. 11, Birgerjarlsгат. 18 o. Drottninggatan 63, Stockholm

Turkiska badet,
 i Malmtoresbadet är öppet hvarje torsdag för damer. Yppersta medel för bibehållandet af smärt figur och fin hy. Badet är angenämast, om man är flera i sällskap. Pris kr. 1.50.

FLORODOL-TVÅLEN
 och en rationell hudvård äro oskiljaktiga.

Säljes öfverallt på 60 öre.
 Parfymeri FLORA GEFLE

D:r **H. CEDERBERGS** medicinska
SASOL-TVÅL
 för toaletten.
 är afgjordt nutidens förnämsta skönhets- och barntvål. Antiseptisk! Med härlig parfym på 60 öre och utan parfym på 50 öre öfverallt, äfven på apoteken
AKTIEB. SASOL, GÄFLE.

Elfkullens Husmodersskola börjar sin 9:de kurs den 20 Sept. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, syltning, saftning, konservering, uppläggningar och garneringar, dukning, servering m. m. Grundlig undervisning ganenämt hemlif. Prospekt mot dubbelt porto. Adress Jemshögsby.

Höstkurs
 för bildade unga flickor, med undervisning i hushåll, konservering, syltning, söm- och handarbeten. Begär prospekt med bifogadt porto. Anmälning ställes till fröken A. Bäckström, Husmodersskolan, Ljungby. (Småland).

Strängnäs Hushållsskola.
 Ny Husmoderskurs d. 18 augusti. Grundlig och praktisk undervisning. Prospekt och referenser genom Fru **M. Braune**, Strängnäs.

Praktiska Skolan i Södertelje
 börjar ny 3-mån. kurs den 15 sept.
 Grundlig och praktisk undervisning i allt husligt arbete. Helinackordering vid skolan. Soliga vackra rum. Endast friska och verkligt intresserade elever antagas. Referenser: Fröken A. Klingensjö, Södertelje, Rektor Ax. Falk, Södertelje, Dr Rurik Holm, Näås, Floda st. Prospekt tillhandahållas och anmälningar mottagas före 1 sept. af skolkökslärarinnan vid Näås, Fr. Rosa Mutén, adr. Slottet, Näås, Floda station.
Anna Björkman, ex. Handarbetslärarinna.
Rosa Mutén, ex. Skolkökslärarinna.

BENNINGE HEMSKOLA
 Strengnäs.

12:te kursen börjar 2 Aug. Praktisk o. grundlig husmoderskurs på landet. Undervisning i matlagning, konservering, bakning sömnad, väfning, tvätt m. m. Tre skickliga examinerade lärarinnor. Godt hemlif. Härligt hälsosamt läge nära stad. Elever på kortare tid mottagas äfven. Kortaste kökskurs på 4 veckor. Prospekt och upplysningar enligt öfverskrifna adress.
 Telefoner: Strengnäs Riks 57. Allm. 50.

Fil. D:r Anna Ahlströms Läroverk
Nya Elementarskolan för flickor,
 29 Kommendörsgatan, Stockholm.

Småskola (äfven gossar). Elementarskola med normalskolekompetens Gymnasium med dimissionsrätt. Anmälningar kunna ske skriftligen.
Anna Ahlström, fil. d:r.

Privata Samskolan, Kungsör.
 Höstterminen börjar den 24 augusti 1915. Nya elever mottagas på alla stadier utan inträdesprövning. Skolan förbereder till inträde i gymnasier och folkskoleseminarier. Stor tidsvinst till realskoleexamen för begåvade elever. Realskoleexamen har av skolans lärjungar avlagts efter två års studier efter genomgången folkskola. Akademiskt bildade lärare. Kungsörs natursköna läge vid Mälaren och dess vackra omgivningar giva tillfälle till idkande av varjehanda slag av stärkande sport. Billiga levnadsomkostnader. Bekväma kommunikationer. Noggrann tillsyn över eleverna. Prospekt på begäran.
Otto Jonasson, Skolans föreståndare. Adr.: Kungsör.

Nobynäs Hushållsskola.
 Kurser fr. d. 1 sept. till d. 15 dec. 1915 o. fr. d. 20 jan. till d. 20 maj 1916.

Bildade flickor mottagas af Nobynäs Herrgård, bel. på småländska höglandet i härlig trakt. Grundlig undervisning i hushåll, väfnad m. m. meddelas af skickliga, exam. lärarinnor. Godt hem och den bästa omvårdnad. Närmare medd. föreståndar., Fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd, Ö Stb. Rikstel. 5.

Kristinehamns Praktiska Skola.
 (Sveriges äldsta, största och mest välkända i sitt slag) arbetar på 11 olika avdelningar, däraf **Gymnasie- och Realskoleavdelning. Hushållsavdelning** i rening med husmoderskurs, slöjd- och trädgårdsskola, **Slöjvavdelning** för kvinnlig slöjd (obs! äfven slöjdlärarinneutbildning) samt **Trädgårdsskola**. Skolan medverkar till platser. Begär prospekt, som sändes mot dubbelt porto.
Nils Schenke, Rektor.

Skogsbo Hushållsskola, Leksand,
 börjar den 15 sept. 1915 sitt 12:te arbetsår för 8 unga flickor, som slutat skolan. Kursen omfattar: enklare och finare matlagning, äfven vegetarisk, handarbete och väfning samt födoämneslära, bokhålleri och främmande språk. Pris 800 kr. Närmare upplysningar och referenser lämnas.
Gertrud Wallin, Lindåker, Leksboda (Dalarna).
Signe Philipp.

Herrsättra Skolgård,
 Högre Flickskola,
 börjar sitt tredje läsår nästkommande 15 Sept. af Herrsättra lantegendom, Vagnhärad, Södermanland. Undervisnings- och uppfostringsarbetet bedrivs i enl. med principerna för de tyska "Landerziehungsheime", modifierade efter svenska förhållanden. Från H. Lär. Sem. utex. lärarinnor. Exam. skolkökslär. Infödd språklär. Ett fåtal välartade barn ur goda familjer mottagas.
Anna Sundin, Adr. Herrsättra, Vagnhärad.
 Rikstel Mölnbo 12.

Elisabeth Östmans Husmoderskurs.
 Grundad år 1902.
 Kursen för bildade flickor, omfattar 3 1/2 mån., börjar Onsdagen den 1 September kl. 12 m.
 Kursen för fruar, omfattar 10 veckor med arbete hvarje Torsdags f. m. från kl. 9 eller 1/2, 10 f. m. till kl. 1/2, 4 e. m., börjar i Oktober.
 Aftonkursen, omfattar 10 veckor med arbete hvarje Fredags e. m. från kl. 6—9 e. m., börjar i Oktober.
 Vegetariska för- och eftermiddagskurser komma äfven att anordnas under hösten med början omkring den 15 Sept. Prospekt och närmare upplysningar på begäran.
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND,
 Riks 2035. Stockholm, Klarabergsgatan 40, 5 tr., hiss. Sthlmstel. 9302

A.-B. Sankta Birgitta-Skolan
 Regeringsgatan 19—21,
 R. T. 14108. STOCKHOLM. A. T. 5190.

Undervisning i Klädsömnad, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi, Knyppling, Spetssöm, och Filet ancien, monteringar m. m.
 Föreläsningar: Comtesse G. o. Fröken Elisabeth Thorman. OBS! Samma lärarinnor som föregående år. Anmälningar till höstterminen som börjar 1 Sept. göres under Juli och Aug. skriftligen. Prospekt på begäran.
Emmy Kylander, Elev av Worth o. Bernhard, Paris.

Vid Statens Samskola
 i Askersund börjar höstterminen med inträdesprövningar månd. den 23 aug. kl. 10 f. m. Hälsoamt läge, billiga inackorderingar, billigaste skolkurs för flickor.
 Askersund i aug. 1915.
Rektor.

Språkinstitut för unga flickor
 öppnas den 15 september i Stockholms närhet af grefvinna **Ledochowska**. Begär prospekt. Nuvarande adress: **Jakobsberg, Södertelje.**

Fröbel-Institutet i Norrköping.
 Utbildning A. för Kindergarten och ev. småskola, B. för uppfostrarinne-kallet i hemmet, barnkrubba och barnhem, C. för späda barns vård.
 A- och B-kurserna börja den 10 sept., i C-kursen finnes plats ledig den 1 sept. Närmare upplysningar genom prospekt.
Ellen och Maria Moberg.

E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola och Flickpension i Stockholm (f. d. Villa Hult)
 börjar höstkursen den 15:de Sept. på 3 månader. Skolans ämnen omfatta Husmoderskursen hvari ingår, förutom allt hvad som hör till såväl ett enklare som finare kök, fullständiga kurser i Kläd- och Linnesömnad, Handarbeten, Konstslöjd och Målning. Dessutom mottages elever i valfria ämnen såsom Sång, Musik, Språk, Klädsöm, Linnesöm, Handarbeten, Konstslöjd och Målning. Prospekt med såväl muntliga som skriftliga referenser sändes. Adr. **Fröken E. Hult, Artillerigatan 6, 2 tr.** (Invid Strandvägen) Stockholm. Rikstelef. 11886. Allm. tel. 28940.
OBS! Den enda skola i Stockholm med helpension.

Birgitta-Skolan
 STOCKHOLM
 Beridarebansgatan 17.
 Kurser i klädsömnad, barnkläder, linnesömnad, hvitbroderi, konstväfnad m. m. Betyg efter genomgången fullständig kurs. Ny termin 1 Sept., hvar till anmälningar mottagas under Juli o. Aug., skriftligen eller i skolans lokaler, 2 frielevplatser.
 Riks N. 898. Allm. 41.48
Elisabeth M. Glantzberg.

Stockholms Samgymnasium.
 Allm. tel. 8245. — Odengatan 41. — Rikstel. 6856.
 Fullständigt läroverk för gossar och flickor. Skolan, som har rätt att anställa realskoleexamen och studentexamen, består av: 1:o) Treklassig förberedande skola med lärjungar från 6 års ålder; 2:o) 6-klassig realskola; 3:o) 4-klassigt gymnasium med real- och latinlinje.
 Höstterminen börjar den 31 Aug. 1915 kl. 11 f. m. med inträdes- och flyttningssprövningar.
 Mottagningar Tisdagar och Fredagar kl. 11—12 f. m. Anmälningar och förfrågningar äfven skriftligt. Årsredogörelse sändes.
Läroverksadjunkt O. G. A. Hahr, Fröken Ella Strandberg.
 Föreståndare. Biträdande föreståndarinna.

Husmödrar som önska sälja
 Matvaror, Bär, Konserver, Frukter, alla slags Väfnader, Handarbeten m. m. torde anmäla detta till vår Byrå, som åtager sig alla slags försäljningar mellan hem i landsorten och Stockholm. **Husmödrarnas Centralförmedling**, Jakobsgatan 20, Stockholm.
 R. T. 12834. A. T. 2313. 10-6.

Lektioner
 i klädsöm meddelar skicklig lärarinna. Eleven syr eget arbete. Pris pr mån. (10 tim. pr vecka) 35 kr. Vidare Riks Ostermalm 491.
Örebro husmodersskola
 Vasatorget 1. Telef. 976.
 Innehar guldmedalj och hederspris. Börjar sin 20:de kurs den 25 aug. 1915. Prospekt gm FRU ALFH. RYSTEDT.

Bogstens Hushållskurs
 1 sept. —1 nov. Matl., bakn., konserver, väfn. o. handarb. Mycket ungdom. Prospekt mot två porto.
 Fru IDA PALMGREN, Bettna.

Ingenieur-Akademie
 i Wismar a. d. Ostsee
 för maskin- & elektroingenjörer, byggnadsingenjörsvetenskap & arkitektur. Specialkurser för järnbetongsbygge, fartygs-maskin-automobil- & luftskeppsbygge. Nya laboratorier.

Tre stycken herbarier till salu.
 A. T. 28615. Kl. 5—6.

VINOLIA
 Tvålar Parfymier och Toalett-Artiklar.

Vid ett enda försök med **Vinolia Crème** visar sig genast dess läkande och svalkande egenskaper. V 158
Vinolia Generalagentur:
 Skepparegatan 6, STOCKHOLM Ö. DJ.
Idun utgifves denna vecka i A och B.